ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

...ЛИНАЙ ҺОНИН

...ШАНАРТАЙ НЕФТЬ

...най эгээн хойто захын ...портдо зунай нави...рэбэ. Япондо эльгээхэ ...һан һүүлшын танкер...портһоо гаража ошо...инай нефтиие жэлһээ ...м ехээр хилын саана ...боложо байна: Энэнь ...лгүй. Юуб гэхэдэ, Саха...фть шанараараа дэлхэй ...и эрхим нефть гэжэ ...г.

...ЁР ДАХИН ХЯМДА

...гэжэ шэнээр баригда...һан хүдэлмэ ришэдэй ...азарта ойрохоно Урда ...й ГРЭС-эй барилга

...сэнтэй, нээмэл аргаар ...Лермонтовскэ уурхайн ...тус ГРЭС хүдэлхэ юм. ...ашаглалгада үгтэхэдэ, ...алинай электроэнергиин ...хоёр дахин хямда боло...

...ШЭНЭ АРГААР

...-САХАЛИНСК. Област...театрай шэнэ байшан...лгада һонирхолтой шэ...хэрэглэгдэбэ. Хабсаргаг...мэр-бетон конструкци ...э, дүүжэн потолог та... Энэнь ехэ найдамтай, ...и байха.

...нгэрхэдэ тус театр тү...ээ зүжэг харуулха юм.

...Й АМИТАНАЙ ҮЛЭГДЭЛ

...инай комплексно эрдэм...лгын институдай экспе...хабаадагшад ольтирогой ...ада шэнжэлэлгын хүдэл...хэ зуураа, мэдэгдээгүй ...дын амитанай шулуужа... үлэгдэлнүүдые олобо. ...а ерэһэн СССР-эй Нау...й академиин палеонто...а институдай хүдэлмэ...еологуудай олзын айхаб... удха шанартай байһые ...лбо.

...арбаад миллион жэлэй ...гээ амидаржа ябаһан ...люс гэжэ далайн һүн ...э амитанай яһан толгой, ...ээр, хабаһан гэжэ энэ ...оруулагдаба. Алас Дурна ...рүүшынхие олдоһон энэ ...й яһануудые саашадань ...дын тулада Москвагай ...ологиин институтда эль...

(ТАСС).

...кабриин 23-да— ...СПС-эй пленум

...оной декабриин 23-да ...ай Союзуудай байшан...лонно зал соо ВЦСПС-эй ...ум зарлаха гэһэн тог...ЦСПС-эй Президиум абаа. ...н промышленностиие саа... хүгжөөхэ, химиин зүйл...олон материалнуудые ара...ахыда үргэнөөр хэрэглэ...суудалнуудаар КПСС-эй ...декабриин Пленумэй аба...идхэбэринүүдые бэелүүл...ла профсоюзуудай үмэнэ ...һан зорилгонуудые Пле...шэн хэлсэхэ юм.

...-эй арадай ажахые ...өхэ түсэбэй проект ...ПС-эй Президиумдэ ...бшэн хэлсэгдэбэ

...ВА. (ТАСС-ай корр.). ...1965 онуудта СССР-эй ...ажахые хүгжөөхэ түсэ...кт ВЦСПС-эй Президиум...эн хэлсэгдэбэ.

...эй Госпланай Түрүү...орлогшо А. В. Коробов ...соогоо иигэжэ мэдээсэ...он жэлэй һүүлшын хоёр ...үсэбүүдэй проект ороной ...ти, барилгануудай, кол...хозуудай үйлэдбэриин ...нилүүдэй, олониитэ ажал...абаадалгатайгаар зохёог... Удаань совет, ажахын, ...зуудай органуудта хара...дэһэн, бүхы союзна рес...нуудай Министрнүүдэй ...дтэ баталагдаһан байна. ...оэрээ улам үргэдхэжэ, ...арга боломжонуудые ашаг...эр хэрэглэжэ, техническэ ...иень түргэдхэн, оронойн...номико саашадань хүг... бүхэсоюзна түсэбэй ...араална гэжэ элидхэлшэ ...Химиин промышленность, ...ахые болон тэрээнтэй ...й бусад һалбаринуудые ...хүгжөөхэ хэмжээ ябуул...һомологдоһон мүнгэ зөө...анхи хубиинь оруулагдаха ...совет арадай ажабайда...м һайжаруулха хэмжээ...раалагданхай.

...ин XXI, XXII съезднүү...ездын удаа болоһон ... ЦК-гай пленумүүдэй ...эринүүдые, арадай ажа...эблэхэ, тэрэнэй шухала ...нуудые хүгжөөхэ асуу...ар Н. С. Хрущевой үгэ...аринуудые үндэһэ бол...4—1965 онуудта СССР...й ажахые хүгжөөхэ тү...роект зохёогдоо гэжэ үгэ ...тэмдэглээ.

...вониие культурно-ажа... талаар хангаха, хүдэл...й байдалые саашадань ...йжаруулха арга болом...ухай һанамжануудаа хэ...мышленность болон хүдөө ...улам түргэноор хүгжөө...совет арадай байдалые ...йжаруулхын тула бэе...э ёһотой хэмжээ ябуул...ухай тэдэнэр тэмдэглээ.

ЛЕНИНГРАД. Долоон жэлэй табадахи жэлэй үшөө дүүрээгүй байхада электронно приборнуудые бүтээдэг «Светлана» гэжэ гол предприятиин бүхэли бригаданууд, участогууд, потогууд тус түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): 1—2-дохи потогой түрүү хүдэлмэришэд Людмила Савельева, Любовь Ерикина, Вера Обмок, Татьяна Шестёркина.

ТАСС-ай фотохронико.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 288 (10348) | 1963 оной декабриин 7, суббото | Сэн 2 мүнгэн

УРАН ХУРСА, УДХА ТҮГЭЛДЭР ЗҮЖЭГҮҮД ХЭРЭГТЭЙ

Театрай шэнэ сезоной эхилхын урдахана, городой үйлсын уляангирнуудай шаргал шара набшаһадай унаха сагаар, булан хана бүхэндэ «анонс» гэжэ анхарма соносхол, шэнэ зүжэгэй гаршаг, наадаха, хабаадаха артистнарай нэрэ обогууд, алдар солоонь аржыса бэшээтэй байдаг һэмнай. Теэд энэ жэлдэ манай ажалшадые тиимэ анхарма соносхол баясуулаагүй. Мүнөө үбэлэй түлэг хүйтэн ерэжэ удхэн саһанай бадхажашье байһан үе хүрэтэр сэдьхэл баясуулма мүнөө үе сагай темэдэ зорюулагдаһан уран һайханай үндэр хэмжээнэй, шэнэ зүжэг бүхы гурбан театрайн аляанданьшье харагдабагүй.

Энээн тухайда театрай хүтэлбэрилэгшэдтэ иимэ асуудалтайгаар хандахада гараа дэлгээжэ, шэнэ һайн пьесэ, драма, оперо, балет үгы гэжэ ярилдана.

Шэлэгдэн һунгагдаһан репертуарынь театр бүхэнэй нюур шарайе гэршэлдэг шуу даа. Үнэхөөрөөшье репертуартайнь танилсаад байхадаал, театрай үзэл сурталайнь хараа шэглэлые, эрилтые эрмэлзэл оролдолгые ойлгожо абахаар ха юм. Мүн репертуарынь тус театрай авторнуудтаяа хэр хүдэлдэгые, өөһэдын авторнуудтай юм гү, али үгы юм гү гэжэ элишэдэг байха. Тобшолбол репертуар шэлэн һунгалга гээшэ театрай бүхы хүдэлмэриин эхин һуури болоно. Гадна репертуар хадаа арадайнгаа ажабайдалтай, мүнөө үе сагтаяа театрай хэр зэргэ холбоотой байһанайнь гол сэнэг мүн. Энэнһээ уламжалан хэлэхэдэ, шэнэ, һайн пьесэ гү даа, али оперо үгы гэжэ театрай хүтэлбэрилэгшэдэй урдаа баридаг шалтагаанай үндэһэгүйнь эли болоно бшуу. Тиимэһээл репертуараа мүнөө үе сагтай нягта холбоотой, гүн удхатай, уран һайханай үндэр хэмжээндэ бэшэгдэһэн хүмүүжүүлхы нүлөө ехэтэй зохёолнуудаар хангажа шадаагүй театр өөрынгөө нангин уялгые хүсэд дүүргээгүй гэжэ тоолоходо алдуу болохогүй.

Парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй хэһэн түрүүшын уулзалгаһаа хойшо эгсэ жэл болохоёо байна. Мүн удаадахи уулзалга дээрэнь, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүд соо совет литература, искусствын, тэрэ тоодо театрай саашанхи хүгжэлтын гол хараа шугамууд тодорхойлогдон заагдаһан байна. Мүнөө үе сагай ажабайдалтай нягта холбоо байгуулха, социалис оронойнгоо ажалшадай баатарлиг ажал хэрэгүүдые үнэн зүбөөр зураглаха, шэнэ, ёһото коммунис шэнжын илан мандалгые магтан харуулха, манай урагшаа дабшалгада һаад хэдэг зүйлнүүдые хайрагүй шүүмжэлхэ гээшэ литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй тон шухала түрүүшын ээлжээнэй зорилго гэжэ партимнай үшөө дахин һануулаа һэн.

Энэ зорилгоёо манай республикын ниислэл хотын театрнууд бирагүйгөөр бэелүүлжэ байна гэжэ сэхэ хэлэмээр. Энээнэй гол шалтагаан тэрэл дээрэ дурдагдагша репертуартань тохёолдоһон хүшэр доёнхото байдал, тэрээнтэй холбоотой театрай ажалдахи бусад дутуу дунданууд мүн болоно. Жэшээ болгон Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрые абажа харая. Нёдондоной сезондо табигдаһан аад, хурсаар шүүмжэлэгдэһэн үнөөхил «Хүрьгэн хүбүүн», «Ой соохи табадахи хадааһанһаа» бэшэ юумэн огто үгы. Эдэ хоёр зүжэгэй түрүүшынхинь уран һайханайнгаа талаар ахирхан байхаһаа гадна, драматическа удхыень шог зугаата, комедиин маягта оруулжа, буруу шиидхэһэн арсашагүй дутуутай байха юм. Харин «Ой соо табадахи хадааһан» гэжэ зүжэг удхаар тон һула байхаһаа гадна, тэрээн соо мүнөө үеын совет хүнүүдые сэдьхэл бодолойнь талаһаа үгытэйгөөр, заримдаа хэтэрүүгээр наадалан татажа харуулагданхай. Энээн тухай газетэнүүдэй хуудаһан дээрэ, олониитын хабаадалгатай суглаанууд дээрэ яһала хэлэгдэһэн юм. Теэд эдэл зүжэгүүдээрээ шэнэ сезоноо нээгээд, хашалгүй һуужа байһаниинь бүришье ойлгогдоногүй.

Иимэ хүшэр хүндэ байдал гансашье Буряад драмын театрта бэшэ, мүн нүгөө хоёр театрнуудташье тохёолдонхой. Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй театр аяар дүрбэн жэлэй саана Москвада болоһон Буряадай искусствын, литературын декадын үеынгөө зүжэгүүдээр лэ амидарһаар. Энэ үе соо жэнхэни буряад шэнжэтэй хоёр лэ зохёол—Ж. Батуевай «Амиды сэсэгүүд» гэжэ балет, Д. Аюшеевэй «Аха дүүнэр» гэжэ оперо табигдаа. Гэбэшье эдэ хоёр зүжэгүүд алишье талаараа мүнөө үе сагай эрилтэнүүдтэ харюусанагүй, удхаараа һула, уран найруулгаараа ахир байна. «Амиды сэсэгүүд» гэжэ баледэй хүгжэмынь һула, хүнэй ухаанда шэнгэсэгүй аялгатай байхаһаа гадна, удхынгаа талаар балар, ойлгосогүй. Ёһотой манай үеын хүнүүдые «Һара», «Наран» болон бусад тодо бэшэ һүлдэ тэмдэг, образууд, мэдэгдэшэгүй ойлгосонууд түрижэрхинхэй. Мүн «Аха дүүнэр» гэжэ оперо ехэнүүд алдуу дутуунуудтай дээрэһээ репертуарһаа абтанхай, тиигээд хэзээ заһагдажа, дахин табигдахань огто мэдэгдэнэгүй. Тиихэдэород драмын театр һүүлэй таба-зургаан жэл соо нютагай драматургнуудай нэгэшье зохёол табяагүй байха юм. Гол түлэб түбэй театрнуудай табиһан пьесэнүүдые дам табяад байхадаа һайн өөрын репертуартай, өөрын нюуртай болохонь бэрхэтэй. Тиимэһээл нютагай авторнуудай бэшэһэн, табижа болохоор пьесэнүүд дээрэ хүдэлхэ, бүхы коллективээрээ оролдохо шухала гэжэ һанагдана. Зүгөөр иимэ хүсэлэл оролдолго тус театрай хүтэлбэрилэгшэд гарганагүй гэжэ хэлэхээр.

Дээрэ хэлэһэнһээ тобшолходо, Улаан-Үдымнай театрнууд зарим тэды амжалта туйлахынгаа хажуугаар ажал хүдэлмэридөө ехэхэн дутагдалнуудтай байһаар. Республикын соёл культурын министерство эдэ дутуу дундануудаа усадхаха, мүнөө үеын темэтэй нягта холбоотой уран түгэс, удха түгэлдэр репертуартай болохо хэрэгтэнь театрнуудта али болохоор туһалха зэргэтэй.

Мүн Буряадай уран зохёолшодой Союзай дэргэдэхи драматургиин талаар секци театрнуудайнгаа репертуарай хүшэр хүндэ байдалда ороһые хаража байгаад хүдэлмэреэ шэнэлэн эмхидхэнэгүй. Тус секциин хүдэлмэри гол түлэб саарһан дээрэ бии гэжэ тоологдодог юм. Үнгэрхэдөө хэдэн уран зохёолшод пьесэ бэшэхэ тухай хэлсээ театрнуудтай, мүн соёл культурын министерствэтэй хэһэн аад, үгэдөө хүрөөгүй, пьесэ бүтээгээгүй байха юм. Театрнуудай болон соёл культурын министерствын дэргэдэхи уран һайханай соведүүд драматургнуудтай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхэ ёһотой. Тиигэбэлнь шэнэ, һайн пьесэнүүдэй бэшэгдэхэ байһаниинь арсашагүй.

Коммунизмын үедэ ажаһууха, коммунизм байгуулха үетэниие соёл сурталай талаар хүмүүжүүлгэдэ театрнуудай ехэ нүлөөтэй байһан тухай манай парти нэгэтэ бэшэ онсолон тэмдэглэдэг. Энэл гол зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ хэрэгтээ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ, тиихын тула мүнөө үеын эрилтэ хангама репертуартай болохо зэргэтэй. Хэрбээ иимэ хэрэгэй хэгдээд байгаа һаань, манай республикын театрнуудай мүнөөшье, хожомоошье амжалта туйлаха байһаниинь дамжаггүй.

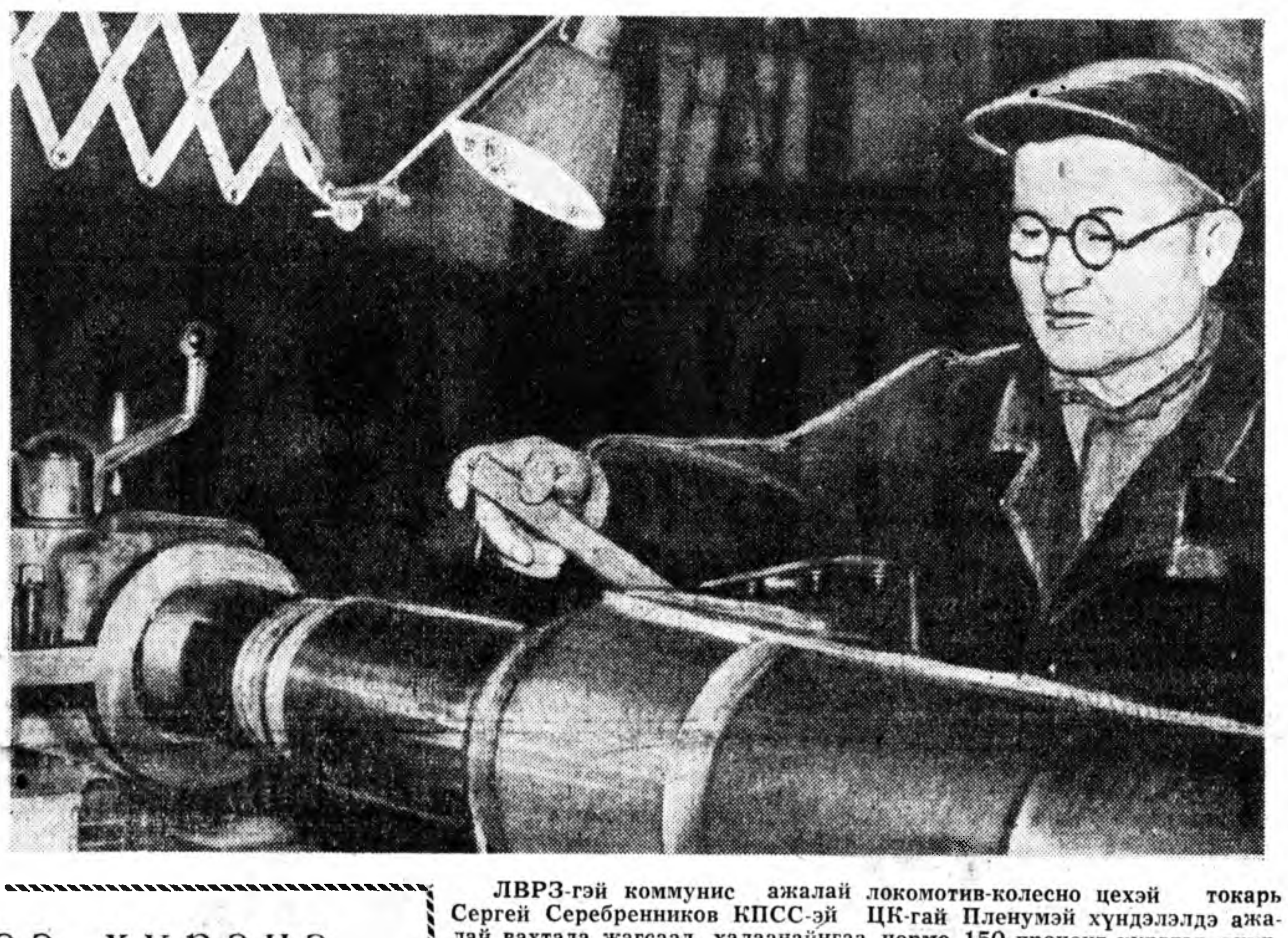
КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЫЕ угтуулан

Гээгдэлһээ гараба

Мебельнэ, модо болбосоруулдаг комбинадай хүдэлмэришэд, инженер, техникууд партиин Центральна Комитедэй Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, ороной шэнэ барилгануудта хюрөөдэмэл модо эльгээхэ, бусад продукци гаргаха 11 һарынгаа түсэб холо үлүүлэн дүүргэбэ. Гансахан ноябриин түсэбһөө гадуур 47,7 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Һаяхан болотор гээгдэжэ ябаһан нэгэдэхи мебельнэ цехэй коллектив үнгэрһэн һарада арга боломжонуудаа элсүүлжэ, гээгдэлһээ гаража шадаа. Тэдэнэр 3 мянган гаран түхэригтэ элдэб мебель даабариһаа үлүүлэн бүтээһэн байна. Тэрэшэлэн модо хюрөөдэдэг, модо болбосоруулдаг цехүүдэй коллективууд һайнаар хүдэлжэ байна.

Манай корр.

ЛВРЗ-гэй коммунис ажалай локомотив-колесно цехэй токарь Сергей Серебренников КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, халаанайнгаа нормо 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник С. Серебренников.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хэлэһэндээ хүрэнэ

«Главцелинстройн» Гусиное-Озеро станци дээрэ байрладаг Сэлэнгын модо бэлэдхэлэй участогай доодо складай коллектив КПСС-эй ЦК-гай нээгдэхэеэ байгаа Пленумдэ ажалай бэлэг бэлдэжэ байна.

Ноябрь һарада 320 вагон модо ашаалжа ябуулха түсэб гурбан үдэрөөр урид дүүргэгдээ. Целиннэ хизаар ажахынуудта 8000 кубометр, 2000 кубометр хюрөөдэмэл модон эльгээгдээ. Р. Доржиев, К. Щербаков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид үбэлэй хүйтэнэй эхилбэшье, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ болонхой. Тиихэдэ С. Лубсанов, И. Цыренжапов, Д. Емельянов гэгшэдэй ажалладаг автокранууд ямаршье сагта бэлэн байдаг.

Н. Воротников.

Түрүүшын хурьгад абтажа эхилээ

Ахын «Коммунизм» колхозой хонишон Е. С. Мунконовагай гүүртэдэ түрүүшын хурьгад абтажа эхилбэ.

—Түрүүшын 10—15 хурьгад абтаа. Тобир тарган хурьгад гараад байна,—гэжэ хонишон хөөрэнэ.—Шэнэ жэлэй түрүүшын һара соо бүхы хонидынь хурьгалжа дүүрэхэ юм.

Екатерина Сыреновна Мунконова шэнэ жэлэй түл абалгада һайнаар бэлдэнхэй.

Вл. Галсанов.

ТРАКТОРНУУД ЗАҺАБАРИҺАА ГАРАНА

Таряа хуряалгын шанга хүдэлмэриин дүүрэмсээр манай «Коммунизм» колхозой (Зэдэ) бригадануудай ехэнхи машинанууд колхозойнгоо мастерской шадар суглуулагдаад, ямартань, хэды шэнээн заһабари хэрэгтэй байһыень элирхэйлэгдээ һэн. Удаань заһабарилга хаһа саг соогоо эхилэгдээ.

Манай артелиин машина, трактор заһабарилха мастерской дотор мүнөө техникэ заһабарилга узловой аргаар эрхилэгдэнэ. Иигэжэ 4 узел эмхидхэгдэнхэй, хамтадаа 20 механизатор хүдэлжэ байна.

Трактор заһабарилгын эхилһээр тиимэ үни болоошьегүй һаа, механизаторнуудай габшагай ажалай эршэ хүсөөр 8 трактор хүсэд заһабарилагдаад байна. Колхозоймнай механизаторнууд манай Зэдын управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой машина, техникэ заһабарилагшадай уряае дэмжэн, хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы техникэ заһабарилгые болзорһоо урид дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Заһабарилга дээрэ хүдэлэгшэд түрүүшын үдэрһөө эхилжэ ажалай эрхим бүтээсэ туйланад. Тэдээнһээ нүхэр Н. Жарников, С. Дабаев, В. Григорьев, Д. Аюшеев гэгшэд бүришье нэтэрүү ажалаараа шалгарна.

Д. Доржиев,
хүдөө бэшэгшэ.

Эндэ һаяхан Галбайн фермэдэ хүн зон олон, хүлгүүтэй хүхюутэй байба. Арбан зургаан үнеэ нэгэ доро һааха оньһон машина—«карусель» ашаглалгада ороод, гансашье «Восточные Саяны» колхозой бэшэ, мүн хүршэ «Сибиряк» артелиин һаалишад, фермые даагшанар ехэтэ һонирхон харабад. Түрүүшын туршалгата һаам үнгэргөөд, тэндэхи һаалишад, ерэһэн айлшад фермын улаан буланда сугларжа, «карусель» тааруулан табигшадай мэдээсэл шагнаһан, һаалишадтай хөөрэлдэһэн байна. Һаалишан нүхэд О. Молонова, Д. Будаева үнеэдээ «каруселеэр» һааһан түрүүшынгээ дүн тухай хэлэбэ. Механическа аргаар түрүүшынхеэ һаагдаһан үнеэд гараар һаалгахадаа үгэдэг лэ һүеэ үгэһэн байна.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлени соо эгээн түрүүлэн хүдэлжэ эхилһэн энэ «карусель», «Восточные Саяны» колхозой уран дархан Д. С. Хамагаевай тааруулан тодхоһон түхеэрэлгэ юм. Оньһон аргаар үнеэ һааха шэнэ түхеэрэлгэ 200 үнеэдэй байха байрын (коровнигой) дэргэдэхи доильна зал соо тодхоотой. Һаалгагдаха үнеэд коровнигһоо тусгаар үүдээр оруулагдаад, аалиханаар эрьелдэжэ байһан «карусель» дээрэ гараад, кормушка соохи ороо̆һо талханай зүйл эдижэ эхилнэ, тиихэ һамбаандань нэгэ һаалишан оньһон аргаар дэлэнгынь бүлеэн уһаар угаагаад, хүхэндэнь стакануудые углаадхина. Таба минутын туршада «каруселиинь» нэгэ дахин эрьенэ, тиихэдэнь үнеэд һөөргөө коровнигой үүдэндэ хүрэхэдөө гүйсэд һаагдаад, дэлэнгынь стакануудһаа сүлөөгдэһэн (нүгөөдэ һаалишанаар), оньһон аргаар газаашаа туугдажа, коровник худар ошоно. Үнеэдэй һурамхи болоходо, «каруселиин» жэгдэ һайнаар хүдэлхэдэ, 200 үнеэд час үлүүтэйхэн саг соо һаагдаха аргатай.

Мүнөө үнеэдые шэнэ аргаар һааха гуримда дадхуулха, һаалишад өөһэдөөшье «карусель» хүдэлгэжэ һурахын тула оролдожо байна. «Каруселиин» сэгнэшэгүй аша туһань удахагүй дүүрэн хэрэглэгдэжэ, һаалишадай ажалай бүтээсэ, һүһаалгын хэмжээн, шанар эрид дээшэлхэ байһаниинь дамжаггүй.

С. Ардуев.

ТҮНХЭНЭЙ „КАРУСЕЛЬТЭЙ“ ТАНИЛСЫТ

(„Восточные Саяны“ колхозой Галбайн фермэдэ шэнэ „карусель“ тод хогдоо)

Үнгэрөөшэ хабар «Восточные Саяны» колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Н. Цыденов) Галбайн фермын байра шэнээр бариха гэжэ тогтоохо зуураа, тэндээ «карусель» тодхохоор коровник баряа һаа, һанаһанаа бэелүүлжэ шадахагүйбди гэһэн хөөрэлдөөн болоо гэхэ. «Тэрэ түхеэрэлгэ̆ые хэжэ туршаһуу» гэжэ артелиин мэдээжэ механизатор Дымпи Цыренович Хамагаев колхозой түрүүлэгшэдэ мэдүүлээд, Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» колхоз ошожо, тиимэрхүү түхеэрэлгэ хаража ерээ һэн...

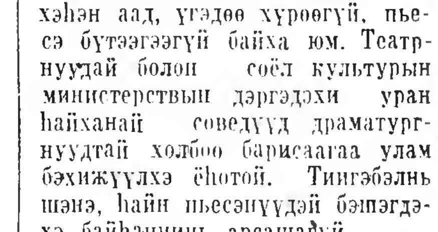
...«Каруселиингээ» гол түлэбые намартаа бүтээнтэжэ, хабар эхилһэн ехэ хүдэлмэриингөө захада гараха үедэнь Дымпи Цыренович Хамагаевтай уулзажа танилсаһан, удаан хөөрэлдэһэн, уралжа байһан юумыень һонирхон хараһан байгаабди.

Мухар-Шэбэртэ түхеэрэгдэһэн, Буряадаймнай республика соохи эгээн түрүүшын «каруселиие» нүхэр Хамагаев һайсахана шэнжэжэ хараад, тэрээнһээ үшөө һайнаар, бэлээр бүтээхэ арга бии гэжэ шиидэнги гэртээ бусаад, «ёлочко» түхэлэй хоёр агрегадай хэрэгсэлнүүдые, нэгэ туһалагшые колхозой правлениһээ эрижэ абаһан юм. Тиигээд нүхэр Хамагаев туһалагшатаяа хамта хэрэгээ болиһон комбайн, задарһан трактор, автомашинануудһаа энэ тэрэ деталиинь абажа, бүтээхэ машинынгаа узел, хубинуудые хабсаргаха бэлэдхэл хээд, зундаа «карусель» бодхожо эхилбэ.

Эрьеэлдэжэ байха «каруселиие» түмэр зам шэнги хоёр рельстэй түхэреэн жэм харгы дээрэ тодхохо гэхэдэнь, рельс олдобогүй. Нүхэр Хамагаев арбаад һайса гаран метр диаметртэй модон хэб дархалаад, тэрээндээ хоёр булантай хабтагар, зузаан түмэрые тэргын шиинэ шэнгеэр түхэреэлүүлэн матажа, рельсһээ дутуугүй юумэ бүтээбэ. «Каруселиие» 5 минутын гү, али дээшээшье саг соо нэгэ дахин тойруулан эрьелдүүлхын, һанаһан соогоо хубилгажа байхын тула хуушан автомашинын «коробка передача» хэрэглэгдээ. Иимэ оньһон арга мухаршэбэрэйхидэй «карусельдэ» байгаагүй. Энэ мэтээр нүхэр Хамагаев, нэмэлтэ оруулаа. Үнеэдые һааһанай һүүлээр 16 аппарадаа бултыень задалжа угааха болобол, ехэ саг гараха, үлүү хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Энээниие зайсуулхын тула Дымпи Цыренович үнеэдэй хүхэндэл адли дүрбэн кран халуун уһатай баагта түхеэржэ, тэрэ аппарадые задалангүй, хүдэлгэжэ байгаад уһаар угааха түхеэрэлгэ хээ. Һаахаһаа урид үнеэдэй дэлэнгые бүлеэн уһаар сүршэн угааха таарамжатай зохид хэрэгсэл дархалаа.

Тобшохоноор хэлэбэл, ямаршье тусхай эрдэмгүй, механизаторай мэргэжэлдэ ябууд һураһан нүхэр Хамагаев өөрынгөөл үүсхэл, оролдолгоор оньһон, нарин машина бүтээгээ.

Д. Цыбанов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дымпи Цыренович Хамагаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ

Иимэ хэшээл аша туһатай, һонирхолтой

Шэлэй заводой экономико шудалдаг кружогһоо

Улаан-Үдын шэлэй завод. Үдын хойно 4 часай үе. Хүдэлмэришэдэй үдэрэй халаан түгэсэжэ, хоёрдохи халаан эхилбэ. Һара бүриин түрүүшын гурбан понедельнигтэ, үдэрэй халаанай һүүлээр политическэ һуралсалай ээлжээтэ хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг заншалтай. Һаяхан, декабриин 2-то, заводой бүхы цехүүдэй улаан булангууд соо 4 часһаа бага үнгэрөөд байхада, кружогуудай шагнагшад булта суглараадхиба.

Заводой парткомой секретарь нүхэр Г. К. Полуянов:

—Тудалдаһан лэ кружогтоо орожо шагнагты, алинданшье хэшээл саг соогоо захалха байха, — гээд дурадхаба.

Предприятиин гол цехүүдэй нэгэн болохо машинно-ванна цехэй үдэрэй халаанай хүдэлмэришэдэй һуралсадаг экономическа эрдэмэй минимум шудалха кружогто оробобди. Улаан булангайнь үүдэ татахаһаа аятай зохид байдалтай, һаруул, дулаан. Таһагай тэг дунда табигдаһан ута столой хоёр хажуутаар хүдэлмэришэд нам тэжэ һуушанхай, туд тудтаа саарһа, гууреһа, карандаш бэлдэнхэй. Улаан булангай ханануудта предприятиин, цехэй түсэб, социалис уялга, тэрэнэй дүүргэлтэ тухай эли тодоор, уран зохидоор бэшэһэн уряа лозунгнууд, плакат, бюллетеньнүүд үлгөөтэй. Сонхонууд, ханын захын нариихан адяарнууд дээрэ горшоор соо ургажа байһан элдэб үнгын сэсэгүүд табяатай. Онсолон хэлэхэдэ, улаан булан соохи бүхы юумэн хэшээл хэхэдэ таатай зохид.

Кружогой хэшээлые машинно-ванна цехэй начальник нүхэр Н. В. **Мамашвили** хүтэлбэрилнэ.

— Урдахи хэшээлдээ промышленна үйлэдбэриие түсэблэлгэ тухай (жэшээлхэдэ, манай цехэй даабари, түсэб хайшан тэжэ табигдадаг, ямар юумэнһээ үндэһэлэн зохёогдодог бэ гэжэ) дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө һэмди. Тиибэшье энэ асуудалаар үшөө ойлгогдоогүй юумэн хэн нэгэндэ бии гү, асуугты? — гэжэ нүхэр Мамашвили шэнэ темэдэ орохоһоо урид, үнгэрһэн хэшээлдэ үзэһэн темээ дурдан һануулба. Тиихэдэнь хүдэлмэришэд түсэблэлгэ һайн ойлгогдонхой, тэрэнээ ходо һайнаар дүүргэжэ байхые оролдохо манай уялга болоно гээд, хүхюун зугаатайгаар хөөрэлдөөд абана.

Декабриин — жэлэй һүүлшын, шиидхэхы һарын—гараад байхада, хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө даабариие улам бүтээсэтэйгээр дүүргэхэ, продукциингаа шанар һайжаруулха тушаа оролдохо уялгатай гэжэ пропагандист хэлээд, «Заводойнгоо нэрэ хүндын түлөө» гэһэн шэнэ темэ мүнөөдэрэй хэшээлдэ үзэебди, — гэбэ.

Хүнүүд тетрадь, блокнот дээрээ асуудалнуудые бэшэжэ абана, пропагандистаяа анхаралтайгаар шагнана.

— Манай предприятиин гол продукциинь сонхын шэл юм. Тиимэһээ шэлэй шанар һайжаруулжа, заводойнгоо нэрэ хүндын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Хайшан гээд продукциингаа шанарые ургэхэ, һайжаруулха болонобибди. Красноярска хизаарһаа зүүлжэ бүхы Зүүн-Сибириин, Алас Дурна зүгэй шэнэ барилгануудта, предприяти, колхоз, совхозуудта манай үйлэдбэрилһэн шэл эльгэгдэдэг, заводоймнай марка ямараар сэгнэгдэдэг байнаб — маанадай, хүдэлмэришэдэй нэрэ хүндын хэрэг — гэжэ Нина Васильевна хүдэлмэришэдтөө ойлгуулан хэлээд, шэлэй шанар тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Тиихэдэ шэл шанагшадай өөһэдынь ажал хэрэг дээрэһээ олон баримта дурдаа. — Бидэнэй дунда һуугшад гол түлэб шэл шанаха, гаргаха пеэшэн болон машинануудые заһабарилдаг нүхэд байнат. Таанадай хүдэлмэридөө нарин нягтаар хандажа, заводойнгоо эдэ түхеэрэлгые таһалгаряагүй хүдэлгэбэл, продукцимнай шанар һайн, бүтээсэ ехэтэй байхань элитэ. Гэхэ зуура, шэлэй суухатадаг, тиигээд шанарайнь муудадаг ушар юуб гэхэдэ, шэл шанадаг пеэшэн соо байха ёһогүй элдэб газ, агаарай үлэмжэ ехэ ороһонһоо шалтагаалдаг. Зарим нүхэд пеэшэн дотор заһабарилга хэһэнэй һүүлдэ тэрэнээ һайнаар арилгадаггүй, сэбэрлэдэггүй, тиигээд түмэрэй элдэб үртэһэн үлэшэдэг, тэрэнһээ уламжалан хэрэггүй газ бии боложо, шэл суухатан сооxорлодог, шанарынь муудадаг байна. Һүүлэй үедэ тиимэ ушар үзэгдэхэеэ болёо, гэбэшье манай заһабарилагшад ажалдаа бүри нарин байха зэргэтэй.

Хэдыхэн жэлэй урда тээ, шанарай түлөө һулаар тэмсэдэг байхадамнай нэгэ хабтагар шэлдэ 60—70 хэһэг суухарданһан тарадаг байгаа һаа, мүнөө 3—4 хэһэг хүрэтэрөө хороо. Теэд тэдэниие огголон усадхаха гээшэ манай заводой алдар нэрын хэрэг.

Манай заводой шэл гэрэл нэбтэрүүлгын талаар, юумые сэбэрээр, гажуу, мужуугүйгөөр харуулха талаараа, адаряа зурлаагүй байха талаараа тоггоогдомол хэмһээ доошоо орохогүй зэргэтэй. Мүнөө бүхы продукциимнай 74 процентнь нэгэдэхи сортоор абтана, һүүлэй үедэ III сортын продукци 15 процентһээ 6 хүрэтэр хороогдоо. Энээнээ үшөө саашань һайжаруулха арга манай заводто бии гэжэ пропагандист хэлээд, шагнагшадай урда иимэ асуудал табиба:

— Продукциин шанар шалгаха тусгаар хиналтын таһагта — ОТК-да 30 гаран хүн хүдэлдэг. Ороной түрүү предприятинуудай хүдэлмэришэд продукцяа өөһэдөө шалган сэгнэдэг, соортолон тамгалаад, хэрэглэгшэдтэнь ябуулдаг болонхой. Манайда иимэ гурим нэбтэрүүлбэл, аяар 30 гаран хүн үйлэдбэридэ сэхэ хүдэлдэг болохо, ямар ехэ зөөри алмагдаха байгаа гээшэб?

Шэл шанадаг пеэшэнгые хорёод гаран жэлдэ заһабарилжа байһан хүдэлмэришэн нүхэр А. И. Сальников үгэ абаад, пропагандистынгаа асуудалда иигэжэ харюусаба:

— Тон зүб асуудал. Шэл отолдог манай нүхэд өөһэдөө продукциин шанарые сэгнэжэ, багсалалгын цехтэ ябуулдаг байбал, мүнөөнэйхиһөө тон ондоогоор хүдэлхэ һэн. Шэлэй сортые дээшэлүүлхын тула, лист шэлэй заха талада, углуу булангаһан ган, түгдэрхэйн гарабал, тэрэниие танан отолхо байгаа бшуу. Шэл отологшод продукциин шанарай түлөө сэхэ харюусадаг, тэрэниие сортолдог байбал, лист бүхэниие гамнаха, дүмэхэшье һэн. Мүнөө хаража байхада, нэгэ шэл дээрэ нүгөөдынь дабхасуулжа, хабирсалдуулан эдирээ зурлаа гаргадаг. Шэл отологшод, багсалагшад продукциин сорт һайжаруулхаһаа байтагай, муудхаадаг ушар үзэгдэнэ.

Хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые өөһэдтэнь шалгуулдаг, сэгнүүлдэг болобол, цехтэмнай ехэ аша туһатай байгаа, — гээд нүхэр Сальников үгэеэ дүүргэбэ.

Хүдэлжэ байһан пеэшэнгые зогсоонгүй, халуун зандань, түргөөр, һайнаар заһабарилжа, шэл хайлуулдаг пеэшэнгүүдые хоёр жэлэй туршада зогсоонгүй хүдэлгэхэ арга гуримые заводто нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, ганса цех соотоо бэшэ, бүхы предприяти дээрээ мэдээжэ болоһон нүхэр Сальниковай энэ дурадхалые нүхэдынь һайшаан дэмжэбэ. Тус кружогойхид энэ хэлсэһэнээ заводойнгоо дирекцидэ дуулгаха гэлсэбэ.

Пропагандист Нина Васильевна продукциин шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэлэй ажахын, политическэ ямар ехэ удха шанартай байһые бэшэшье олон жэшээ, баримтануудаар элирхэйлэн харуулба.

Политическэ һуралсалай эхилһэнһээ хойшо болоһон хэшээлнүүд иимэл хэм хэмжээнлэ, аша туһа ехэтэйгээр, һонирхолтойгоор үнгэрөө гэжэ һурагшадынь мэдүүлнэ.

Нүхэр Н. В. Мамашвили цехэй бэрхэ ударидагшадай нэгэн байхаһаа гадна, пропагандистын үүргэ уялгые һайнаар дүүргэдэг тула хүн зоной дунда хүндэтэй болоо.

Ц. ДУГАРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **машинно-ванна цехэй пропагандист Нина Васильевна Мамашвили экономическа кружогой ээлжээтэ хэшээл үнгэргэжэ байна.**

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Профсоюзуудай областной Сове

Хүдэлмэришэдэй үүсхэл һайшаагда

Профсоюзуудай Буряадай областной Соведэй промышленность, барилгын, транспортын талаар бюрогой заседани дээрэ нүхэр Кирилловэй даадаг слесарьнүүдэй бригадын һайшаалта үүсхэл тухай ЛВРЗ-гэй профкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. А. Бесединагай мэдээсэл шагнагдаа.

Электромашинна цехэй хүдэлмэришэд В. Кириллов, Е. Попов, Г. Хакимов, Е. Швырков, П. Павлов, В. Дорошенко, Ю. Пестеров, Ф. Павлов, У. Шкорбов гэгшэдһээ бүридэһэн слесарьнүүдэй бригада ажалайнгаа нормо гуримшуулха үүсхэл гаргаһан байна. Мүнөө байһан ажалай нормо дээшэлүүлхэ, өөһэдөө ниитын нормировщигуудай үүргэ дүүргэхэ тухайгаа тэдэнэр мэдүүлбэ. Энэ үүсхэлыень дэмжэжэ, эмхидхэлэй техническэ хэмжээ ябуулгын хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһанаар ходо һонирходог болохые, тиигэжэ ажалай нормо дээшэлүүлхэ арга бэдэрэн олохые тэдэнэр коллективээ уряалһан байна.

Тус бригадынхид иимэ үүсхэл октябрь соо гаргаба. Тиин дүүргэдэг ажалайнгаа нормо 5 процентээр дээшэлүүлхэ гуйлтатайгаар цехэй хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаһан байна. Өөһэдынгөө хараалһан хэмжээ ябуулга һайнаар бэелүүлжэ шадаа. Һаяхан, ноябрь соо нормоёо дахин ха[...] үзөөд, тэрэнээ 6 процентээр [...] шэлүүлһэн байна.

Завком нүхэр Кирилловэй [...] даг коммунис ажалай бриг[...] үүсхэлые дэмжээд, заводо[...] коллективэй дунда дэлгэрү[...] хэмжээ абаһан юм. Заводо[...] гаран хүдэлмэришэд шэнэ [...] мын ёһоор ажаллажа, ни[...] нормировщигой үүргэ дүүр[...] завком болоо. Шэнэ, түрүү [...] хэл гаргагшадта саг үргэл[...] туһаламжа хүргэдэг болоо. [...] лай нормо зохёохо ёһо гури[...] тэдэнэй танилсахын тула ту[...] һуралсал заводто эмхидх[...] бэ.

Облпрофсоведэй промышл[...] бюро нүхэр Кирилловэй б[...] дынхидай үүсхэл һайшаа[...] энэ үүсхэл республикын [...] мышленна предприятинуудта [...] гэнөөр дэлгэрүүлхыень, арга [...] ломжоёо элирүүлэн хэр[...] мурысөөндэ хүдэлмэришэн б[...] нэй хабаадалсахын тула зо[...] хэмжээ абахыень профсоюзн[...] ганизацинуудта дурадхаһан [...] на.

Н. Мальце[...]

Шэнэ предприятиин шударгышу[...]

Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика һаяхан ашаглалгада оруулагданхай. Фабрикын нооһо илгадаг цех (начальниинь Е. И. Беломестных, цехэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Фролова Н. А.) ехэхэн хүдэлмэри бүтээбэ. Ашаглагдажа захалһанһаа хойшо энэ цехэй коллектив 118 тонно нарин, нарибтар нооһо сорт сортоорнь илгажа, угаалгын цехтэ ябуулхаар бэлэн болгоо.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумые угтуулан социалис мүрысөөндэ хабаадажа, нүхэд Земницкая Тамара, Котова Лида, Финошкина Анна, Хусаева Геля, Фролова Надя гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг басагадай бригаданууд нормоёо үлүүлэн, һайн шанартайгаар нооһо[...] ганад.

Декабриин гурбанда [...] цехэй хамтын суглаан б[...] бо. Эндэ ажалайнгаа дүн[...] гажа, саашадаа хүдэлмэ[...] хэ тухайдаа хэлсэбэ. Ц[...] начальник нүхэр Е. И. Б[...] местных гэгшын элидхэл [...] наһанайнгаа һүүлээр ма[...] Шарова Людмила, нооһо[...] гагша Бутуханова Люба [...] лон бусад үгэ хэлэхэдээ, [...] кабриингаа түсэбые—260 [...] но нооһо илгаха дааб[...] болзорһоонь урид, һайн [...] нартайгаар дүүргэхын т[...] тэмсээ гэжэ цехэй хүдэлм[...] шэдые уряалба. Һүүлэ[...] **цехэй 11 бригада ко[...] нис ажалай бриг[...] нэрэ зэргын түлөө тэм[...] шэнэ уялга абаад, нооһо [...] даг цехэй коллективые со[...] лис мүрысөөндэ уриба.**

Г. Бату[...]

ДЕКАБРЬ—ҮБЭЛЖЭЛГЫН ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

Һаалиин үнеэдтэ тэжээл буйлуулан эдюулжэ, ашаг шэмыень ехэдхэе. ■ Түл абалгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтая! Үбэлэй хурьгадые гарзалуулангүй түлжүүлхэ.

МАЛШАДАА МАРТАНАГҮЙ

ХОРИИН СЕЛЬСОВЕДТЭ

Үбэл ёһотойл шалгалта. Хүйтэн жабарай сагаан тооһоор уухилаад орхиходо, хүр саһанай үбдэг туламаар будараад байхада хамтымнай адууһа мал, хонин хэр лэ үбэлжэжэ байна хаб гэжэ һанаатаа зобонгүй һуухын аргагүй. Байра байдал дулаан, үбһэ хоол элбэг дэлбэг һаа, сэдьхэлдэ хүнгэн, сэнгүүн гээшэл.

Манай Хориин сельсоведэй газар дээрэ Анаагай совхозой хоёр фермэ оршоно. Тэндэмнай һаалиин гүүртэ, хонидой отараншье олон. Харин мүнөө үбэлэй ерээд байхада, хэр лэ тулалдажа байнабта гэжэ хүнэй асууха болоо һаа, иимэрхүү: Бүри һаяхан гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябабабди. Малшадай байра, байдал, улаан булангаар һонирхообди.

Байсын үбэр (Анаагай совхозой 3-дахи фермэ) гэжэ газарта һаалиин гүүртын малшадай 16 гэр жэрылдэнэ. Эндэ 50-яад малшад ажаллана. Гэр байрануудынь һайн, түлеэ залһан газаань ехээр ябталаатай, улаан булан соонь дулаахан, һаруул, газетэ, журнал, номой библиотекэ эмхидхэгдэнхэй.

Мүн Хуурай гэжэ газарта һубай малай 2 гүүртэ, хонинойд 4 отара байдаг юм. Энэ жэлдэ баригдаһан шэнэ гэртэ малшадай 4 бүлэ ажаһууна. Хониной түрэлгын халуун хаһа соо малшадта гэжэ бүхы түхеэрэлгэ бэлдэгдээ, хуушан гэрнүүдтэ заһабарилга үшөө дулаан байхада хэгдээ юм.

Анаагай совхозой 1-дэхи фермын Шүлгы, Заха гэжэ газарнуудта байрладаг хониной отарануудта ошоод үзэгты.

Улаан булан соонь радиоприемник, номууд, газетэ, журнал баран бии. Залуу хонишон Надежда Намжилова эндэ улаан буланиие даагшаар ажаллана. 1-дэхи фермын хүдөөгэй клубые даагша Лидия Сергеевна Навак гэгшэ ханын газетэ, дайшалхы хуудаһа гаргалсажа байхаар томилогдоо.

Д. Аюшин,

Хориин сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЖАРГАЛАНТАДА

Үбэлжэлгын үедэ хонишод, малшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангаланда анхарал хандуулжа, үшөө халуун намар байхада, энээн тухай сомон зүблэлэй суглаан дээрэ хэлсээ һэмди.

Манай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой отара, гүүртэнүүд тиимэшье ехэ таруу бэшэ. Тиимэһээ нүүдэл библиотекэ ябуулхада амар юм. «Шэнэ зам» гэжэ һаалиин гүүртэ дээрэ улаан булан эмхидхэжэ, тэрэниие даагшаар Дашицырен Гомбоев томилогдоо. Энэ нүхэр һаалишадтаа шэнэ һонин газетэ, журналай хуудаһанһаа ходо дуулгажа байдаг.

Байра байдалаар түгэд Тохойн отара. Бүри ойрохоно оршодог һаалиин гүүртэ. Тэндэ тусхай культбаза бии. Культбазые даагша нүхэр Дамби Санжиев гэгшэдэ колхозой партком, сомон зүблэлэй зүгһөөшье даабари үгтэнхэй. Библиотекэ, радиоприемник, газетэ, журнал гэхэ мэтээр эндэхид ажалаа хизаарланагүй. Нүхэр Санжиевай үүсхэлээр колхозой түбэй Культурын байшангай зүгһөө лекторнүүд ерэжэ, уласхоорондын байдалаар элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Малшадай сагаа дэмы гээхэгүйн тула бидэ автолавка, нүүдэл наймаа эмхидхээбди. Автолавка долоон хоног соогоо отара, гүүртэ дээгүүр 2—3 дахин ябажа байха юм.

Үбэлжэлгын үедэ 20-ёод хүн сакманщигаар отарануудта гараһань.

Б. Бадмажапов,

Жаргалантын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Сэлэнгэ.

БОРЬЁОГОЙ СОВХОЗДО

Абаһан түсэб уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байха гээшэ ямар һайн һайхан хэрэг гээшэб! Иимэ оролдосотой үүсхэлтэйгээр ажаллажа байдаг һаалишад, мал адуулгашадые магтангүй яалтайб.

Тусхайлан хэлэхэдэ, Борьёогой совхозой гурбадахи фермын һаалишад һү һаалгаар жэлэйнгээ даалгабариие 40 хоногоор уридшалан дүүргээ. Эндэ 3600 центнерэй орондо 3822 центнер һү абтаад, тэрэнэйнь 3100 гаранинь тушаагданхай.

Һаалиин үнеэдые һайнаар харууһалгын хойноһоо гүүртынхид ехэ оролдолго гаргадаг юм. Үбэлжэлгын үедэ үнеэд буйлуулагдамал, мүн шэмэтэ тэжээл дээрэ байлгагдажа харууһалагдана. Талха тарянай зүйлөөр дутаагданагүй. Тиихэдэ малшадай дунда эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленумые угтахаяа байхадаа гүүртынхид дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа.

—Ажал хүдэлмэреэ бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ, жэлэй эсэс болотор түсэбһөө гадуур 1300 центнер һү гүрэндөө оруулхабди. — гэжэ малшад мэдүүлнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Фермэ дээрэ автолавка ерээд байна. 2. Һү тушаагдажа байһан үе.

А. КУРТИГАЙ фото, текст.

ДУТАГДАЛАА ЗАҺАХА АРГАТАЙ

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд хонидоо хоёр таһалжа түрүүлхээр хараалатнхай. Тиигэжэ түрүүшын бүлэг январь, февральда, удаадахинь апрель, майда хурьгалуулагдаха юм.

Жэшээлхэдэ, тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо январь, февральда хурьгалуулхаяа хамта 8514 хонидые үрэжүүлһэн байна. Хоёрдохи ээлжээндэ, хабартаа 5600 толгой түрүүлхээр түсэблэгдэнхэй.

Эртын хурьгадые абаха болзорой газаа орожо ерэһэниие хараада абан, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой отарануудаар ябажа, тусхай шалгалта һая хэгдээ. Тиихэдэ Баруун Тохойн, Ацайн, Дунда Бургаастайн, Арбузова тосхон шадарай отарануудта үбэлэй хурьгадые абаха бэлэдхэл тон муура ябуулагдана. Хонидойнь олонхи байра мүнөө хүрэтэр заһабарилагдаагүй, дезинфекци хэгдээгүй. Минеральна тэжээл, үбһэн отарануудта асарагдаагүй байна бшуу. Хүшэ шадал муутай хонидоо илгажа, зорюута һайнаар эдеэлүүлнэгүй, харууһалнагүй.

Дунда Бургаастайда [...] жэжэ байһан хонишон н[...] Молоновой отарада колхо[...] хоорондын барилгын орг[...] заци хонидой шэнэ байра [...] рижа эхилһэн байгаа. Тэ[...] рээнээ дүүргэнгүй орхи[...] хёо. Гэхэ зуура, хурьгалх[...] нидой байра тон нойтон [...] доор барина. Энээнһээнь [...] тагаалан, хурьгалха хон[...] байра угаа шиигтэй, сэ[...] болошоно.

Хонишодойшье байха [...] нүүд һайса дулаалагда[...] сагаадагдаагүй, пеэшэ[...] дынь заһалгатай. Янва[...] эхеэр хонидой хурьгал[...] байхада хурьгашадшье т[...] хойлон олдоогүй байха ю[...]

Манай һанахада, Лен[...] нэрэмжэтэ колхозой прав[...] партиина эхин организаци[...] түрүүндэ хүтэлбэрилэгшэ[...] нүхэд Дансарунов, Му[...] гэгшэд үбэлэй хурьгадые [...] за хоролтогүйгөөр түлж[...] хын зорилгоор дары хэм[...] нүүдые абахаар болоо.

Тодорхойлон хэлэбэл, х[...] шадал һулатай хурьгалха [...] нидые һаядаа илгаад, һай[...] жээлдэ табиха хэрэгтэй. И[...] жэ хурьгалха болотороо [...] хээ тамираа хүсэһэн хони[...] лай ядалдахагүй, хур[...] садхааха һүтэйшье байха[...] нидой түрэхэ байрану[...] яаралтайгаар һайса за[...] досоонь шинг нойтогүй, [...] хигүй болгохо. Хур[...] яажа зүбөөр түлжүүлхэб[...] мэдэхэ хурьгашадые т[...] оложо, хаана ажаллаха[...] хэхэ тухайнь тодорхойгоо[...] гуулха байна. Түрэлгын [...] тэр будүүн, шэмэтэ тэ[...] талха тарянай зүйл эхэ [...] дой отарануудта хүр[...] абаашаха, үһаар таһал[...] хагүй тухай бодомжолхо [...] рэгтэй. Гадна хабар хур[...] ха хонидые үрэжүүлхэ х[...] мэри, эндэ хангалтагү[...] ябуулагдана. Энээн тухай [...] со анхарал табимаар саг [...] лаа гэжэ һанагдана.

Үбэл түрэһэн нэгэшье х[...] га хоролтодо оруулангүй, [...] хим һайнаар түлжүүлжэ, [...] хозойнгоо хонин һүрэгые [...] олошоруулха мүрысөөндэ [...] нинэй нэрэмжэтэ колхозой [...] нишод, тэрэ тоодо эндэ [...] дагдаһан отаранудай х[...] шод оролсохо бэзэ гээд на[...] хаар.

А. Балдае[...]

зоотехни[...]

ҺОЛООМОЁО ХЭЗЭЭ БУЙЛУУЛДАГ БОЛОХО ЮМ?

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» (Гильбэрэ) колхоз сагаан эдеэ абалгаар управлениингээ бусад ажахынуудай дунда бараг гэжэ тоологдодог. Нээрээшье, эндэ жэлэй эхинһээ хойшо һү һааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулагдадаг байгаа. Колхозой түрүү һаалишад өөһэд өөһэдынгөө социалис уялга дүүргэхэ дүтэлөө. Жэшээнь, колхоз соогоо суута гараһан, дүй дүршэл ехэтэй һаалишан Норжима Доржиевна Нурбуева жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1600-гаад килограмм һү һаажа, социалис уялгаяа дүүргэхэеэ байна. Тиихэдэ үшөө нэгэ түрүү һаалишан Цэндэ Дабаева харууһалжа байһан һүрэг үнеэдһээ 27349 килограмм һү абанхай. Энэнь жэл соо һааха түсэбэйнь 90 гаран процент болоно.

Тиигэбэшье эндэхи һаалишадай олонхинь сагаан эдеэ абаха уялгаяа арай арайхан 70—80 процентдэ хүргөө. Жэлэй дүүрэтэр оройдоол нэгэ һара үлөө.

Ямар шалтагаанһаа эндэ иимэ бага һүн һаагдаха болоноб? Энэ асуудалда харюу олохын тула Кокориной һаалиин фермэдэ ошообди. Тус фермэдэ һаалиин 2 гүүртэ, бүхыдөө 230 үнеэд бии. Тэдэнэй 130-иинь мүнөө һаагдана, 15-һаалишад хүдэлдэг. Хэрбээ фермэ дээрэ зун, намарай үедэ бүхыдөө 1200—1300 килограмм һүн һаагдадаг байбал, мүнөө арайхан гэжэ 430—450 килограмм абтана.

Бидэнэй хүрэжэ ерэхэдэ, бүхы үнеэдынь хашаагайнгаа газаа, хүйтэн һалхинда үлеэлгэжэ дааранаод, хүл дээрээ тогтожо ядан шэшэрэлдэжэ байбад. Энэнь үдэрэй 4 часта бшуу.

— Эдэ үнеэдтнай юундэ газаагуур миин байна гээшэб? — гэжэ һаалишан Нина Ербаеваһаа асуухада:

— Яашаха һэм даа. Үнеэднай үглөөнэй 9 часта дал сооһоо гаргагдаад, үдэшын 5—6 час болотор иигээд лэ байдаг юм,— гэжэ харюусаба.

— Угайдхадаа эдэ үхэрнүүдээ бэлшээридэ гаргадаггүй гээшэ гүт, үгышье һаа хашаадань һолоомо хаяжа үгэдэггүй гүт?

— Үгы. Зарим нэгэниинь өөһэдөө зүүн поли дээрэ ошожо, бэлшэһэн болоод ерэдэг юм. Бэшэниинь эндээл бүхэли үдэртөө байдаг.

Саашаа дал соонь орообди. Эндэ нэгэншье хүн үгы, хоп жэп. Хобоонуудтань силос, тэрээн дээрэнь ярасын һолоомон хаягданхай. Нүгөө дал соо нэгэ ахэнэр аргамжаар хилгэһэн һолоомо монсогонуулан, кормушка тээшэ шэрэжэ ябаба. Энэмнай һаалишан Пагма Бардуева байба.

— Иигээд лэ бүхы тэжээлээ өөһэдөө шэрэжэ, дал соогоо оруулнабди,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.— Үнеэн бүридөө 20 килограмм силос, 2 килограмм үбһэ, нэгэ бага һолоомо үгэдэгбди. Һолоомоёо хэршэнгүй, тэрэ зандань үгэнэбди. Буталагдаһан ороoһо бүлеэн уһантай худхажа үгэхэ аад, кормокухнимнай бэлэн бэшэ. Тэрээниие заһажа үшөө дууһаадүй. Тиимэһээ үнеэднай худхаһан гурил ууxаһаа байха, үдэртөө нэгэл дахин горхонһоо уһалагдана. Иимэ байгаад, ямар юумэнһээ һүн нэмэхэб даа,— гээд нүхэр Бардуева дүүргэнэ.

Үнэхөөрөөшье тиимэ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һү һаалиин асуудалда хайша хэрэгээр хандана. Худагһаа уһа будэдэг насосонь, уһа халааха самоварынь эбдэршэнхэй. Кормокухниингаа һаял, хүйтэршэһэн хойно заһабарилжа эхилһэниинь гэмшэлтэй. Хэзээ тэрэнээ дүүргэжэ, һаамхай үнеэдтээ бурдууг, бүлеэн уһа, хэршэгдэжэ буйлуулагдаһан һолоомо үгэдэг болохо гээшэб? Тэрэшэлэн һолоомоёо хэршэжэ, буйлуулдаг болохо юм гү? Хараха янзада, энэ шухала хэрэгтэ һанаата болоногүй хэбэртэй.

Иимэрхүү байдал 2-дохи бригадын һаалиин фермэдэшье үзэгдэнэ. Эндэ үдэртөө үнеэдээ 3 дахин һаадаг ухаантай. Бутаруулагдаһан ороoһо бүлеэн уһанда эһээжэ үгэдэг. Гэбэшье һолоомоёо баһал хэршэнэгүй, буйлуулнагүй, һү һаалгаяа дээшэлүүлхэ оролдолго гарганагүй.

— Үнеэднай һаянайл дулаан байрада оруулагдаа. Энээнһээ урагша мүнөөнэй далнай заһагдажа дүүрээдүй байһан юм. Һүн биража һаагданагүй даа. Үнеэн бүриһөө үдэрэй 2—3 килограмм һү һаанабди,— гэжэ ахалагша һаалишан Бимба Дашинимаевна Бадмаева хөөрэнэ.

Сэхынь хэлэбэл, колхозой һаалишад, малшад сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр абаха гэжэ һанаата болоногүй, хайша хэрэгээр, «нэгэ килограмм гү, али арбаншье килограмм һү һаагаа һаа хамаагүй» гэһэншүүгээр ажалдаа хандана ха. Энэнь колхозой правлениин, парткомой хүтэлбэрилэгшэдэй һанаае зобооногүй гэхээр.

— Парткомой секретарь тухай юуншье хэлэхэмнайб даа. Энээгүүр ябаад лэ ошодог. Харин лекци, хөөрэлдөө огто эмхидхэдэггүй. Жэшээнь, манай 2-дохи бригадада кинокартинашье харуулдаггүй. Юрэдөө, һүүлэй үедэ уласхоорондын байдал ямар байна гээшэб? — гээд фермын һаалишад ехээр һонирхобо. Эндэнь уряа лозунг, дайшалхы хуудаһан, плакат гэхэ мэтэ байхагүй. Агитаторнууд бии нэрэтэй аад, өөһэдынгөө уялгые дүүргэнэгүй.

Кокориной фермын байшан соо мүн лэ хооһон хана харахат. Агитаторнуудшье ерэдэггүй, ойлгууламжын хүдэлмэри огто эмхидхэгдэнэгүй.

— Энэ жэлдэ бүхыдөө 856.000 килограмм һү һааха уялгатайбди. Ноябриин 1-нэй байдалаар 613.283 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриин 1202 килограмм һү һаанхайбди. Жэлэй дүүрэтэр түсэбөө дүүргэжэ шадаха бэшэ гүбди даа. Һү һаалгаяа хайшан гэжэ дээшэлүүлхэ тухай партком дээрээ хөөрэлдэхэ байхабди. Тэндэ мал ажалай мэргэжэлтэдэй, һаалиин гүүртэнүүдэй эрхилэгшэдэй урда шанга эрилтэ табигдахаар хараалагдана,— гэжэ парткомой секретарь нүхэр Доржиев хэлэбэ.

Ц. Бабушеев,

манай тусхай корр.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1963 оной декабриин 7.

ҮТЭГЖҮҮЛГЫН ҮРЭЖЭЛ ЕХЭ

ажахыгаа саашадань хүгзорилго КПСС-эй ЦК-гай ... дээрэ табигдаа hэн. **Орон 1970 ондо ороohо таряалга 14 миллиард, 1980 ...—19 миллиард пүүд хүрэдхэгдэхэ хараатай.** Хайшан ...ямар арга хэрэглэгдэжэ, ...таряа абалга иимэ ехээр болоноб? hүүлэй үе болоалангай газарай үргэдбайhаниинь элитэ. Харин ... хүдөө ажахыдамнай хими ... хэрэглэгдэхэнь бшуу. Энэ КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ ... дээрэ шухала асуудал зүб...ь ха юм.

...ин Центральна Комитет ...эмжээ ябуулга хараалхадаа, болзорто орон дотороо тог... баян ургаса абадаг боло...олдоно. Энээнhээ хойшо ми...а үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэ...лагдадаг газарые үргэдхэхэ ...ди.

...й республикын колхоз, сов...ай, сортучастогуудай хүдэл... харахада, ондо ондоо бай...гдэнэ. Агротехникын заабаые наринаар сахиhан ажа... жэл бүри үндэр ургаса .... Сагай уларилай таарам... жэлдэ республикамнай гек...риhөө дунда зэргээр 8—9 ..., **зарим ажахынууд 12—13 ..., Кабанскын, Түнхэнэй ай...а бүришье ехэ—га бүриин ...0 центнер ургаса абтадаг гээ...**

...са ехээр абадаг ажахынууд ...ангайнгаа газарые зүбөөр ...илжа, эндээ минеральна бо...нютагай үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэнэ. Тиигэбэшье олон...ахынууд наг шэбхэ заабаёhоор хэрэглэнэгүй. Респуб...доторнай шэбхэ хадагалжа ... хранилищинууд үгы тооной. ... ушарта нэгшээгдээгүй шэб...ли дээрэ гаргагдана. Тэрэнь ...ахынгаа урда галдагдадаггүй ...эбхэ шоройгоор хэhэн, мүн ... оруулалсаhан компостнууд ...шье бэлдэгдэнэгүй. Юуб гэ... республикамнай бүхы таряа...нгаа 60 мянган гектарые гэ..., али 6,5—7 процентыень ...эр үтэгжүүлхэ аргатай. **Хэр...эбхэ шоройгоор хэгдэhэн ком...уудые, мүн наг шэбхэ ехээр ...хэдэг болоо hаа, үтэгжүүлэг... газараа 3—4 дахин үргэдхэ...адахабди.**

...этэй хамта, республика дотор...най торф элбэг. Аймаг бүхэндэ тиимэ зүйл бии гэхээр. Тэрээндэ гар хүргэгдэнэгүй гээшэ. Торфые тэрэ зангаарнь хэрэглэхэдэ, ашаг багатай. Тиимэhээ июль hарада гү, али зунай халуунай үедэ тэрэниие абахада ашатай юм. Тиигээд абтаhан торфые, академик Лысенкын дурадхаhанай ёhоор, шоройтой холижо компостнуудые бэлдэхэ хэрэгтэй.

Торф гансашье үтэгжүүлгэдэ ородог бэшэ, харин малай байрануудта hайн дэбдихэр болодог. Энэ талаар хаанашье хэрэгсээгдэнэгүй. Торфоор хэгдэhэн дэбдихэрые наг шэбхэтэй холёо hаа, hайн үтэгжүүлгэ болодог. Хэрбээ академик Лысенкын аргаар компостнуудые бэлдээ hаа, бии байhан үтэгжүүлгэеэ хэды дахин ехэ болгохо аргатайбибди. Тиигэбэл, нилээд ехэ үтэгжүүлгэ алмагдаха болоно.

Түнхэнэй, Кабанскын, Бэшүүрэй болон бусад сортучастогууд жэл бүхэндэ ороohо таряанай гектар бүриин дунда зэргээр 25—30 центнер ургаса абана. Гүрэнэй сортучастогуудта үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэгдэдэг гээшэ. Тиихэдэ агротехникын заабаринуудые наринаар сахижа, таряалангай культурые дээшэлүүлнэ. Тодорхойлон харуулхын тула Кабанскдахи гүрэнэй туршалгын участогай хүдэлмэритэй танилсая. Тус ажахы 1946 онhоо газар таряаландаа наукын заабаринуудые хэрэглэжэ байнхай. Агротехническэ ямар хүдэлмэридэ гол анхарал хандуулагданаб гэбэл:

а) пропашной севооборот зүбөөр хэрэглэгдэнэ. Тиихэдэ ороohото, бобово ургамалнууд ехээр таригдана;

б) таряалангай газар зүбөөр элдүүрилэгдэнэ. Эртын паар болон намарай паар дээрэ тарилга хэгдэнэ;

в) наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ;

г) нютагай байдалда тааража ургадаг сортовой үрэhөөр тарилга хэгдэнэ;

д) ургаса хапууhалга саг соогоо эмхидхэгдэнэ;

е) таряалангай газарта шииг тогтоохо горитой хүдэлмэри ябуулагдана.

Гол түлэб иимэ хүдэлмэриин хэгдэдэг дээрэhээ тус сортучастогта жэл бүхэндэ тогтууритай ургаса абтана. Олон жэлэйнь ажалай үрэ дүнгые энэ таблица дээрэ хараябди.

Дунда зэргээр гаргахада:

	Га бүриhөө абтаhаниинь (центнерээр) Ороohо таряан	Хартаабха
Аймаг дотор	11	60
Сортучастогта	24,3	205

...эн дээрэhээ иимэ тобшолол ...: Кабанскын сортучастогhаа эды шэнээн ургасын абтадаг байхада, аймагай колхоз, совхозууд тон бага ургаса хуряана. Хэрбээ таряалангай культурые дээшэлүүлээд, үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглээ hаа, эндэхи ажахынууд сортучастогай зэргэ ургаса абаха аргатай.

Кабанскын сортучасток наг шэбхын, минеральна үтэгжүүлгын ямар нүлөөтэйе олон жэлдэ туршажа байнхай. Тус участогай таряалан бороотор (үнэhэжэрүү) шоройтой юм. Иимэ хүрьhэтэй газарта таригдадаг ороohото ургамалда гектарай нэгэ центнер азотно (аммиагай селитрэ) үтэгжүүлгэ оруулхада, **ургасань га бүриин хоёр центнер хүрэтэр нэмэнэ. Хэрбээ паар дээрэ гектарай 20—30 тонно наг шэбхэ тараахада, ургасань бүри ехээр— га бүриин 5—10 центнерээр нэмэдэг.** Тиигээд наг шэбхэ 3—4 жэлэй туршада hайнаар нүлөөлнэ.

Энээнтэй хамта, торф элбэгтэй газарта туршалга хэгдээ. Тэндэ фосфорно, калийна үтэгжүүлгэ гектарай 60 килограмм тэнтэйгээр оруулхада, иимэ хэмжээнэй ургаса туйлагдаа гэбэл:

	га бүриhөө абтаhан ногоон тэжээл
Обёос (үтэгжүүлгэгүйгөөр)	159 центнер
Обёос (үтэгжүүлгэтэйгээр)	178 центнер
Обёос горохтой сугтаа	191 центнер

Иимэ туршалга хэхэдэ, үтэгжүүлэгдэhэн полиhоо обёосой ургаса 19 центнерээр, горохтой сугтань тарихада 32 центнерээр ехэ ургаса абтаа.

Хартаабхын ургасада наг шэбхын ямар нүлөө үзүүлдэгые эндэ харая:

	га бүриhөө абтаhан ургасань
Хартаабха:	
а) үтэгжүүлгэгүйгөөр	205 центнер
б) га бүридэ 10 тонно	247 центнер
в) га бүридэ 20 тонно	259 центнер

Га бүриин 10 тонно наг шэбхээр үтэгжүүлэгдэhэн полиhоо 42 центнерээр, 20 тонно хүрэтэр үтэгжүүлэгдэhэн полиhоо 52 центнерээр ехэ ургаса абтана.

Буряадай туршалгын станциин хүдэлмэри баhал hонирхолтой. Нёдондо намарай паар дээрэ гектар бүриин 170 килограмм аммиагай селитрэ гаргагдаhан, тиигээд үнгэрэгшэ хабар тэрэ участогта шэниисэ таригдаhан байгаа. Эндэhээ га бүриин 15,09 центнер ургаса хуряагдаа. Мүн энэ үедэ эртэ хахалагдаhан паар дээрэ таригдаhан шэниисэhээ 14,07 центнер ургаса абтаа. Ямаршье үтэгжүүлгэ оруулагдаагүй газарhаа гектарай 7,2 центнер шэниисэ абтаа. Энэ жэшээ дээрэhээ харахада, намарай паарта минеральна үтэгжүүлгэ хэжэ тариhан полиhоо гектарай 4 центнерээр ехэ шэниисэ абтана бшуу.

Үтэгжүүлгэ тушаа юу мэдэхэ хэрэгтэйб гэхэдэ, тэрэниие зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Нэн түрүүн ямар полинуудта ямар зүйлэй, хэды шэнээн үтэгжүүлгэ хэрэгтэй болохо байhаниинь тодорхойлхо шухала. **Тиихын тула колхоз, совхоз бүхэндэ агротехническэ лабораторинуудые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Саашадаа энэ хүдэлмэриие эмхитэй болгохын тула хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын дэргэдэ — газар таряалан шэнжэлхэ агротехническэ таhаг бии болгогдохоор гэжэ hанагдана.** Хэрбээ тиимэ тусхай таhаг бии болгогдоо hаа, мэргэжэлтэдтэ ехэ туhа хүргэхэ hэн. Энээнэй ашаар таряалангай талмай зүбөөр хубаарилагдаха, минеральна үтэгжүүлгэ ашагтайгаар хэрэглэгдэхэ болоно.

Гэбэшье үтэгжүүлгэеэ зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Олонхи ушарта үтэгжүүлгэ газарай хүрьhэндэ гүнзэгыгөөр булагдадаггүй. Юуб гэхэдэ, тэрэниие ургамалай үндэhэндэ заабол хүргэхөөр hуулгаха хэрэгтэй. Тиигээгүй hаа, үтэгжүүлгэ ургамалда ямаршье нэмэри үгэдэггүй юм. Энэ талаар манай республикын суута таряашан **Социалис Ажалай Герой Серпион Кириллович Киселевой** дүй дүршэл hонирхолтой. Таряалан дээрээ үтэгжүүлгэ шадамараар хэрэглэдэг, тиигэhэнэй ашаар баян ургаса туйладаг байтаа.

Хүдөө ажахыда хими үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Тиигэбэл, орон доторнай ороohо таряа болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса абтадаг болохонь лабтай.

А. КАПУСТИН,
БурАССР-эй габьяата агроном.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түнхэнэй дунда hургуулиин үхибүүд hургуулиhаа ерэжэ ябана.
С. БАЛДУЕВАИ фото.

hУРАГШАДАЙ ҮЗЭХЭ ШЭНЭ НОМУУД

Буряад hургуулиин hурагшадай үзэхэ номуудые буряад хэлэ бэшэгэй нарижуулагдаhан дүримүүдтэ оруулжа хэблэхэ хүдэлмэри 1964 ондо дүүргэгдэхэ ёhотой. Тэдэ номуудай эхэнхинь 1962—63 онуудта шэнэ дүримэй ёhоор хэблэгдэhэн байбашье, тэрээнhээ урда жэлнүүдтэ хуушан дүримүүдэй ёhоор хэблэгдэhэн номууд мүнөө хүрэтэр hургуулинуудта хэрэглэгдэhээр.

1964 оной түсэбөөр буряад hургуулиин нэгэдэхи класста үзэглэлэй hүүлээр үзэхэ **«Түрэлхи хэлэн»** гэжэ уншалгын ном (Б. Санжинай), **«Буряад хэлэн»** гэжэ бэшэгэй дүримүүдтэй танилсуулха түрүүшын ном (Д. Мижидоной) шэнэ орфографиин ёhоор хэблэгдэжэ, номой магазинуудта hая тушаагдаба.

Энэ 1963—64 оной hуралсалда нэгэдэхи класста үзэглэл үзэжэ, грамотада hуралгын эхин шата дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Үбэлэй амаралтаhаа хойшо hурагшад дээрэ нэрлэгдэhэн номуудые үзэхэ ёhотой. Юундэб гэхэдэ, энэ жэлдэ шэнэ орфографиин ёhоор хэблэгдэhэн үзэглэл үзэжэ дүүргээд, саашань хуушан орфографяар урдань хэблэгдэhэн номуудые хэрэглэжэ огто болохогүй байhаниинь мэдээжэ.

Энэ ушарые хараада абажа, багшанар, түрэлхид болон гэгээрэлэй органуудай хүтэлбэрилэгшэд, номой наймаа эрхилээшэд энэ дээрэ нэрлэгдэhэн хоёр номуудые саг болзор соонь, тодорхойлон хэлэбэл, январиин нэгэн болотор буряад hургуулиин нэгэдэхи классай hурагшадта олгохо уялгатай.

Мүн баhа буряад hургуулиин V—VIII классуудта үзэхэ грамматикын учебнигүүд: **фонетикэ, морфологи** (М. Имехенов Ц. Цыдыпов хоёрой), **синтаксис** (А. Бертагаев, М. Имехенов, Д. Дугаржабон гурбанай) шэнэ нарижуулагдаhан орфографида оруулжа заhагдаад, хэблэгдэжэ байна. Гадна педучилищида үзэхэ **«Буряад хэлэн»** (Д. Дугар-Жабоной) заhагдажа хэблэгдэхэеэ байна. Эдэнэр ерэхэ 1964—65 оной hуралсалые угтуулан тараагдаха ёhотой. Харин мүнөө жэлэй hуралсалда эдэнэр хуушаараа хэрэглэгдэжэ байна. Зүгөөр багшанар эдэниие өөhэдөө шэнэ орфографиин дүримүүдтэ тааруулжа хэрэглэхэ ёhотой болоно.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоол соо буряад hургуулинуудта шэнэ нарижуулагдаhан орфографида оролгые 1964 ондо дүүргэхэ гэhэн байха юм. Тиимэ тула эдэ шэнээр хэблэгдэhэн номууд саг болзор соогоо hургуулинуудта тараагдаха ёhотой.

Д. Мижидон,
Буряадай номой хэблэлэй редактор.

Булад ба үрэжэлтэ ургаса

Эрдэм, Техникын hонин

...Азовсталь» гэжэ Ждановска ...ллургиин заводой ашаанай ха...coohoo үдэр бүри хэдэн ар... вагон минеральна үтэгжүүл...баашагдадаг. Юумэ мэдэхэгүй ...энээниие гайхаха ёhотой. Бу... үтэгжүүлгэ хоёр хоорондоо ... холбоотойб. Теэд металлурги ...минеральна үтэгжүүлгын хоо...э яhала холбоо байдаг.

...Азовсталь» заводойхид арбаад жэлэй урда Керчиин рудагаар металл хайлуулдаг болоhон юм. Керчиин руда соо Кривой Рогойхидо орходоо түмэр бага байдаг. Тэрээн соо хорото зүйл болохо фосфор яhала ехэ. hайн шанартай булад абахаhаа түрүүн металлургнууд хүлhээ адхатараа ажаллаба. Булад хайлуулгын технологи тааруулха, доменно, мартеновскэ пээшэнгүүдые тусхай ёhоор бэлдэхэ хэрэгтэй байгаа.

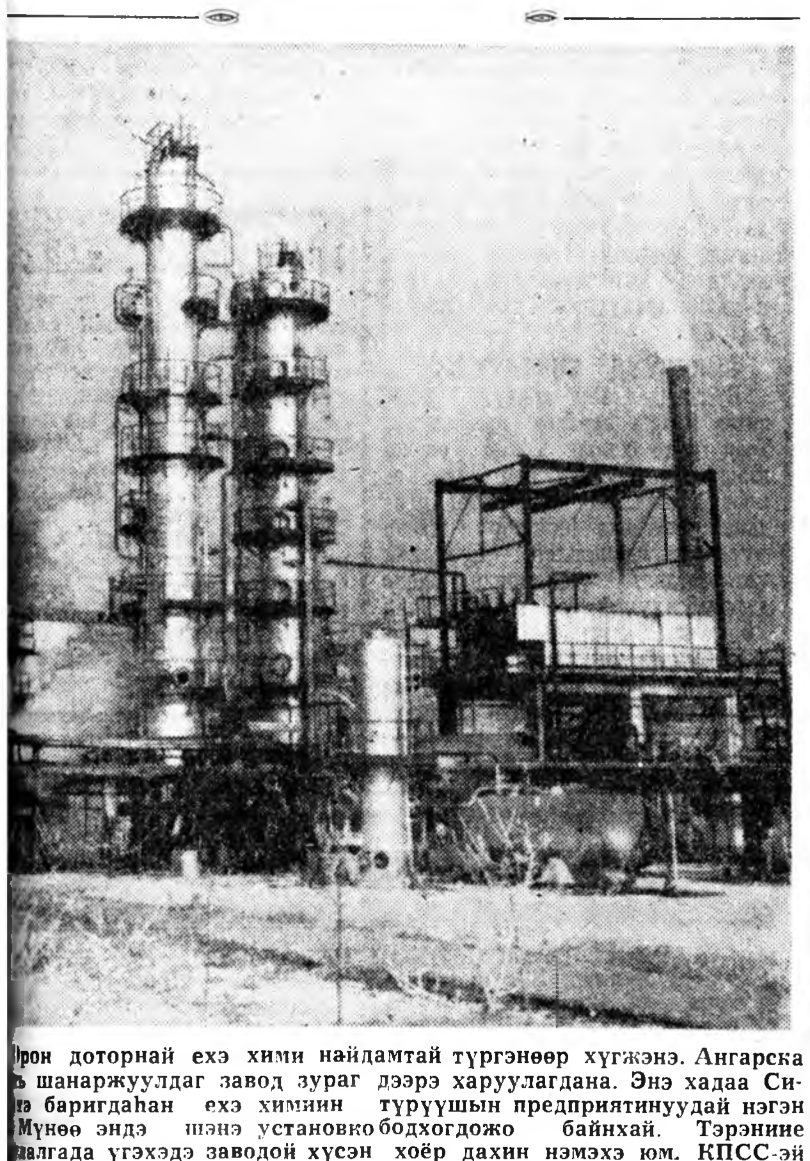
Булад хайлуулхада гарадаг түмэрэй үлэгдэл (шлак) соо hайн үтэгжүүлгэ болодог фосфорно кислота ехэ байдаг гэжэ Керчиин руда болбосоруулхада элирүүлэгдээ. Миин хаягдадаг түмэрэй үлэгдэлые поли дээрэ абаашаха гэжэ шиидхэгдэhэн байна. Уданшьегүй металлургиин завод дээрэ «ургасын цехын» корпус бариглаба. Тэрэнэй түхеэрэлгэнүүдые Германиин Демократическа Республикын машина бүтээгшэд бэлдэжэ үгэбэ.

Мүнөө үдэр бүри колхоз, совхозуудай полидо иимэ үтэгжүүлгэтэй вагонууд абаашагдана. Энэ үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэгдэнэ. Тэрэнэй ашаг туhань хэндэшье эли, ойлгосотой болонхой.

Москвагай хажуудахи хүдөө ажахын туршалгын нэгэ станци дээрэ энэ шэнэ үтэгжүүлгые хүрьhэндэ оруулха, ургамалнуудые тэрээгээр тэжээхэ талаар туршалга хэгдээ. Үрэ дүнгынь hанагдаагүй hайн байба: бүхы ургамалнуудай ургаса дээшэлээ. Харин саахарай свёкло энэ үтэгжүүлгын ашаар хоёр дахин ехээр ургаа.

Саахарай свёкло таридаг бүхы газарта энэ үтэгжүүлгэ хэрэглээд байгаа hаа, оромнай хахад миллион тонно саахар нэмэжэ абаха зэргэтэй.

(АПН).

...Орон доторнай ехэ хими найдамтай түргэнөөр хүгжэнэ. Ангарска... шанаржуулдаг завод зураг дээрэ харуулагдана. Энэ хадаа Си...э баригдаhан ехэ химиин түрүүшын предприятинуудай нэгэн. Мүнөө эндэ шэнэ установко бодхогдожо байнхай. Тэрэниие ...алгада үгэхэдэ заводой хүсэн хоёр дахин нэмэхэ юм. КПСС-эй ...ай Пленумэй нээгдэхын урда тээхи үдэрнүүдтэ химигүүдэй бо...барилгашадай коллектив тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллана.
ТАСС-ай фотохронико.

hурагшад туhална

Галбайн найман жэлэй hургуулиин 5 «б» классай hурагшад эндэхи hаалиин фермэдэ ерэжэ, малай хашаа хорёо соохие сэбэрлэжэ, шефскэ туhаламжа үзүүлнэ. Тиигэжэ тэдэнэр долоон хоногтоо нэгэ дахин ерэжэ байдаг болобо.

Гадна hурагшад hаалишадай ажалтай танилсана.

С. Ардуев.
Түнхэн.

Зураглал

МАНАЙ НИНА МАГТААЛТАЙ

1960 оной намар. Улаан-Үдын педучилищиин hаруул сагаан ордоной хоёрдохи дабхарта ирагуу хүгжэм зэдэлнэ. Студентнэр хүл хөөрсэг болоно. Мүнөө үдэшэ национальна вечер. Буряадай мэдээжэ поэтесса Цырендулма Дондоковатай ерээдүйн багшанар уулзалга хэбэ.

Уран зохёолшо өөрынгөө творческо ажал ябуулга тухай тобшохон мэдээсэл хээд, hүүлэй үедэ бэшэhэн шүлэгүүдээ уншана. Зал соо альга ташалган замханагүй. Айхабтар hониноор уулзалга үнгэржэ, hүүлдэнь студентнэрэй хүсөөр концерт табигдаа. Буряад хатар нахилзаса хатарhан хүбүүд, басагадые магтана, дуу дуулагшадые анхаралтайгаар шагнана.

hүүлэй hүүлдэ сценэ дээрэ гүлмэрхэн басаган гаража ерэбэ. Педучилищиин 2-дохи курсын студентка Нина Лубсанова.

Ангархан далайдаа тамарааша
Алтанхан гаршагтай
«Кооператор».
Алагхан зүрхыем
баясуулааша
Агаhаа ерэhэн телеграмма

Ирагуу дуунай аялга эжэлүүдгүй хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл долгисуулба. Альга ташалган зал соо нээршоод, «бис, бис» гэhэн үгэнүүд замханагүй.

Цырендулма Дондокова хажуудаа hууhан багшада:

— Дууша басаган... Дуушан болохо даа, ужам талын ёhотойл аялга,— гээд аалиханаар хэлээ hэн.

...Дууша басаган. Нээрээшье, Нина Лубсановагай дуулахые яhалал олон хүн шагнаhан байха. Шэнхинүүрхэн аялгань шэхэнэй шэмэг, сээжын баяр болоно. Хүн бүхэн Нинные магтаха.

Теэд Нина гансал дуушан болохо гэhэн хүсэлтэй бэшэ hэн. Үшөө 1959 ондо арбадахи класс дүүргээд байхадань Нинные хүгжэмэй училищида оро гэжэ олохон хүн дурадхаа бэлэй. «Суута дуушан боложо, Захаамин нютагай гургалдай гүүлэхэш»— гэжэ нүхэд басагадынь шоглон hагад хэлэдэг байгаа.

Нина багаhаа хойшо өөрын хүсэл, түсэбтэй. Багша болохо гэhэн эрмэлзэлыень хэншье хубилгажа шадаагүй. Нина Улаан-Үдэ ерэбэ. Педучилищида амжалтатайгаар шалгалта бараад, студентка болоhондоо баяртайшье гээшэнь аргагүй, гэртээ бусажа ябаба.

Алаг автобус Хяагтын харгыгаар табилна. Намарай сэлмэгхэн үдэр. Харгын хоёр тээгүүр тарималмодод жэрэгэд, жэрэгэд гэлдээд үнгэрнэ.

Тэргынгээ мөөрэй
хиисээндэ
Тэгшэхэн хүлөөрөө
хаялуулаарай,
Тэмдэгээр мэндэеэ
хүргэтэрни
Тэндэхэнээ намайгаа
хүлеэгээрэй.

Нина баяртай. Дуунай үгэнүүд дуран coohoonь харьялан гарана. Урда, хойноньшье hууhан хүнүүд Нина тээшэ эрьелдэн, «үшөө дуулыш, үшөө...» гэлдэнэ.

— Басаган, хаана хүдэлнэш? Буряадай ансамбльда гү, али оперно театрта гү? — гэжэ нэгэ хүн юундэшьеб, асууба.

— Үгы, педучилищида hаял орооб, — гэhэн харюу дуулаад, тэрэ хүн:

— Хүгжэмэй училищида орохоёо яагаабта? — гээдхинэ.

— Багша болоод, үхибүүдээ, hурагшадаа дуундашье, хатарташье hургана бээзэ,— гээд нэгэ hамган Нинын орондо харюусажархиба.

1960 оной намар Улаан-Үдын студентнэрэй үүсхэлээр залуушуулай дуу, хатарай ансамбль эмхидхэгдэжэ, Нина тэрээндэ хабаадалсадаг болоо hэн.

Багшын мэргэжэл шудалха гээшэ тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ. Үдэр бүри хэшээлдээ, семинартаа бэлдэхэш. Үшөө hургуули руу гүйхэш, hурагшад тэндэ шамайе хүлеэхэ. Хаанаашье хүрэхэгүй гэжэ hанахаар юм hэн. Харин Нина саг олоод лэ, hуралсалдаашье бэрхэ, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаад байдаг.

Мэдээгүй байтар hуралсалай хоёр жэл үнгэршэбэ. Нина hайнаар hурахынгаа хажуугаар «Байгалай долгин» гэжэ залуушуулай ансамбльтай суг республикын олон аймагуудаар ябалсажа, хэды олон концерт, наада табилсааб! Залуушуулай ансамблиие хаанашье хүнүүд баяртайгаар угтагша бэлэй.

Мүнөө Нина Зэдын аймагай Ёнгорбойн найман жэлэй hургуулида хүдэлдэг. Хоёрдохи жэлээ багшална. Тэрэнэй заадаг класс hургуули соогоо түрүү классуудай нэгэн. Нина Бадмаевна хайшан гээд энэ амжалта туйлааб гэхэдэ, Липецкын багшанарай дүй дүршэлые ажалдаа үргэнөөр хэрэглэнэ.

Нина Бадмаевна бэрхэ багша байхаhаа гадна, олониитын эдэбхитэй ажал ябуулагша юм. Уран hайханай кружок эндэ эмхидхээ. Мүнөө үедэ тэрэ кружогтонь 50 гаран hурагшад хабаадана. Байгша оной март hарада Зэдын аймагай hургуулинуудай уран hайханай харалта дээрэ Ёнгорбойн найман жэлэй hургууль 1-дэхи hуури, түрүүшын шанда хүртөө юм. «Ёнгорбойнхиднай гайтайл болоод байна. Бидэнээ холо хаяжархибал» гэжэ Санага, Сахир, Шара-Азаргаархин атаархангяар хэлээ гэлсэдэг. Нээрээшье, Ёнгорбойн hургуулиинхидай энэ амжалтада залуу багша Нина Бадмаевнагай габьяа бии байха.

...Нэгэтэ үглөөгүүр hургуулиин директор Нина Бадмаевнае дуудаба.

— Зай, Нина Бадмаевна, ойрохон зуура ондоо тээгүүр ябаад ерэхэ болоболши даа.

— Юундэ? — гээд Нина гайхашаба.

— Буряадай залуушуулай «Байгалай долгин» гэжэ ансамбльтай суг Монгол орон орожо ерэхэшни.

Монгол Арадай Республикын Сэлэнгын аймагаар ябажа, залуушуулай ансамблиинхид монголой ажалшадтай уулзаhан, олохон концерт, наада табиhан юм. Сэлгеэ сагаан Монгол талаар ирагуу буряад дуун зэдэлбэ. Нина Лубсановагай дуулахада, альга ташалган замхабагүй.

Залуу багша Нина Бадмаевна Лубсановагай замай эхин арюун hайхан, саашадаа иимэл байхыень хүсэе!

Б. ДОРЖИЕВ.
Ёнгорбойн hургуули.

ХИМИ МЕБЕЛИИН ҮНЭ ХЯМДАРУУЛХА

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкэ КПСС-эй ЦК-гай болохоёо байгаа Пленумдэ бэлдэнэ. Выставкын павильонууд соогуурхи экспозицинууд шэнэдхэгдэнэ, натуральна экспонадууд асарагдажа табигдана.

Выставкэдэ мебелиин анха түрүүн табигдахада тэрэнэй сэн табяатай байдаг. «Барилга» гэhэн павильондо табигдаhан экспонадай үнэ сэн харагшадай анхарал хандуулдаг байха юм. Тэндэ табигдаhан гарнитурнууд болон олон янзын эдлэлнүүд үзэмжэтэй гоёор табяатай. Жэшээнь, гоёор бүтээгдэhэн хубсаhанай шкаф 70 түхэриг үнэтэй, 65 түхэригөөр hайханаар хэгдэhэн кресло-орон худалдан абажа болохо. Тиихэдэ 300 түхэригөөр нэгэ таhалгатай байра соо табиха гарнитура бүхыдэнь абахат.

Мебель бүтээгшэд иимэ амжалтаараа омогорхонод. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр арад зонойнгоо хэрэглэхэ гоё бэхи, үнэ сэн багатай мебель бүтээхэ талаар ехэ оролдолго гаргадаг байhан тухайнь павильон соо табигдаhан экспозици гэршэлэн харуулна.

Энэ амжалта туйлаха ябадалдань юун туhалааб? Энэ тухай тусхай стенд хэлэжэ үгэхэ. Тэрэ хадаа шэнэ конструкци болон шэнэ материал хэрэглэдэг болоhон дээрэhээнь туйлагдаа. Мебелиин промышленностиин мебель бүтээхэдэнь химиин продукци шухала хэрэглэхэ түүхэй эдынь боложо үгэнэ.

Мебель бүтээгшэд сервант болон номой шкафай hугалга, үүдэ гэхэ мэтые модоор хэхын орондо пластмасса хэрэглэнэ. Энэ мэтын жэжэхэн детальнуудые ондоо материалаар хэдэг болоhон дээрэhээнь горитой алмалта хэгдэнэ. Мүнөө мебелиин хүбөөе хатуу модоор хэдэг болонхой. Удахагүй тэрэниие поливинилхлорид материал хэбтэ сохижо бүтээдэг болохо. Энэ арга мебель бүтээлгые түргэдхэжэ үгэхэhөө гадна, тэрэниие үнэ багатай, бүхэ бэхи болгоно. Зөөлэн мебель бүтээлгэдэ торго болон пумаажан будэй орондо пластмасса хэрэглэгдэхэ байна. Пластмассова шнур гансахан зөөлэн мебель үнгэлхын тулада хэрэглэгдэдэг бэшэ, мүн тэрээгээр хэгдэhэн стул, креслэ айхабтар гоё, бэхи байдаг.

Тиимэ стул, креслэ тон хэбэрэгээр хэгдэдэг. Тэрэнэй армаг модо гү түмэрөөр хээд, түшэлгэ, hуури гэхэ мэтыень пластмассова шнураар орёогоод бүрижэрхидэг байха юм.

Эндэ пенопластаар хэгдэhэн губчата резинэ болон универсальна материал харахат. Энээниие мебельдэ хэрэглэхэдэ ехэ зөөлэн байдаг. ВДНХ дээрэ мебельдэ хэрэглэхын тулада капроноор хэгдэhэн материал табяатай.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумдэ хабаадагшад, мүн экскурсантнар болон выставкэ харагшад «Барилга» гэhэн павильон соо ороходоо эдэ шэнэ экспозицитай танилсаха байна.

М. Ларькин,
ВДНХ-гэй экскурсовод.

Түрүү классай түлөө

Баргажанай Баянголой 11 жэлэй hургуулиин 5—11-дэхи классууд бүхэн түрүү классай нэрэ зэргын түлөө мүрысэнэ. Тиимэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тулада hурагша бүхэн иимэ журам сахиха ёhотой гэхэдэ: hайн сэгнэлтэ абаха, журам наринаар сахиха, hургуулиингаа спортивна үдэрнүүдтэ хабаадалсаха, хаанашье, ябаhан лэ газартаа hайн үльгэр жэшээ харуулха зэргэтэй.

hуралсалай жэлэй түрүүшын четвертьдэ hургуулиин 7-дохи «б» класс илаа. Тэрэ класс саашадаа түрүү hууря алдахагүйн түлөө шармайн оролдоно.

Мүрысөөндэ илажа гараhан классайхид түлөөhэгүйгөөр кинодо ороход, hуралсалай жэлэй дүүрэхэдэ Байгал далай дээрэ түлөөhэгүйгөөр экскурсида ошохо байна.

З. Базаров.

Ном, хэблэл—ажалшан бүхэндэ

БАГШАНАР, ҺУРАГШАД ТУҺАЛАА

Арад зоной дунда уран һайханай номуудые тараахаар зарлагдаһан һара соо манай Баргажанай хүдөө нютагуудта олон ном наймаалагдаа. Үнгэрһэн һарын туршада нютаг бүхэндэ номой базаар эмхидхэгдэһэн байна. Ажалшадай дунда ном тараалгын һара соо Дэрээнэй, Хурамхаанай, Хара-Модоной һууринуудтахи номой магазинууд эрхим амжалта туйлаа. Эдэ магазинууд үнгэрһэн арба һарынгаа түсэбые зууһаа холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Баргажанай адагай, Хурамхаанай һургуулинуудай багшанар өөһэд дээрэ олон номуудые даажа абаад, һурагшадаар дамжуулан айл бүхэндэ номуудые тараадаг байгаа. Дурсагдагша һургуулиинхид хамта дээрэнь 180-аад түхэригэй ном ажалшадай дунда тараагаа. Тиихэдэ Уланай (түрүүлэгшэнь нүхэр Дампилов); Барханай (түрүүлэгшэнь нүхэр Гармаев) сельпонуудай наймалагшад арад зоной дунда ном, хэблэл тарааха һарада халирхайгаар хандаһан дээрэһээ түсэбөө дүүргэнгүй үлэшэбэ. Мүн аймагай комсомолшууд энэ асуудалда анхаралаа хандуулха уялгатай байһан аад, ВЛКСМ-эй комитедэй гэмээр ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй байһаниинь гайхалтай.

Г. Гончикова,
Баргажанай номой магазинииe даагша.

Айл бүхэн номтой болобо

Кабанскын үйлэдбэриин управлениин хото, хүдөөгэй ажалшадай дунда ном, хэблэл тараалгада зорюулагдаһан номой базаар үнгэргэгдэбэ. Каменск тосхондо үнгэргэгдэһэн ном наймаалгын базаар илангаяа һонирхолтой байгаа. Уран һайханай, политическэ, техническэ номуудые худалдан абагшадта дурасхаал болгон номууд дээрэнь тусхай тамга табигдаһан байна. Номуудта дуратайшуулда зорюулагдаһан базаар ямар нэгэн һайндэр мэтэ баяр баясхалантайгаар үнгэрөө. Хэдэн үдэрэй туршада хаа хаанагүй үнгэргэгдэһэн ном наймаалгын һарада олохон айл бүлэ шэнэ, һонирхолтой номуудтай болоһон байна.

Эдиршүүлэй оролдолго

Һурагшадай юрын нэгэ үдэр һэн. Хэшээлэй дүүрэбэшье һаа, эдэнэр гэр гэртээ тараха дурагүй, сугларaад хоорондоо хөөрэлдэжэ, шаг шууяа татана. Юуб гэхэдэ, һурагша бүхэн өөһэдын номтой болохоһоо гадна, һургуулиингаа шадархи айл бүхэниие уран һайханай номтой болгохые хүсэнэ, оролдоно ха юм. Олониитын дунда ном тараахаар зарлагдаһан һарын соносхогдоод байхада һургуулиин пионер бүхэн һугадаа ном хабшууланхай, һургуулиингаа ойрын айлнуудта орожо, һонирхолтой номуудые дурадхадаг байгаа. Железнодорожно районной 42-дохи һургуулиин һурагшад һайн амжалта туйлаба. Тус һургуулиин пионер бүхэн хоёр гурбан ном тараахаар уялгалагдаһан юм. Эдэнэр һарын туршада дала гаран түхэригэй ном ажалшадай дунда тарааһан байна.

Эдэбхитэйшье, хүндэтэйшье

Саб сагаахан халаадтай, тоорсог малгайтай хүнэй операциин столой дэргэдэ ерэжэ, эртэ мэсэеэ шалгажа байхадань, тэрэнэй туһалагшанар урда хойнонь, орон, гаран хажуугаарнь гүйлдэнэ... Петропавловкын больницада хирург Геннадий Николаевич Тепляшин зургаан жэлэй туршада ажаллаха үедөө хэдэн олон хүнүүдтэ операци хээ. Тэдэнэрэй үбшэнииe аргалжа, элүүр энхэ болгоһон, ами наһыень абарһан байха юм.

Геннадий Николаевич гансашье хүнүүдэй үбшэн аргалха ажалаа эрхилээд һуудаггүй, зоной дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Тиигэжэ медицинскэ темээр лекци уншана. Гадна уран һайханай самодеятельностьда хабаадалсажа, наада харуулалсана.

Үдэр һүнигие мэдэнгүй үбшэнтэнэй дуудалгаар хаанашье ябажа байдаг. Нүхэр Тепляшин эрхим ажалаараа арад зоной дунда хүндэтэй врач болонхой.

Д. Доржиев.

УлаанҮдын № 3 поликлиникын дэргэдэ лабораториин шэнэ кабинет нээгдэбэ. Эндэ дүй дүршэл ехэтэй лаборант Галина Васильевна Дедюкова ажаллана. Зурагдээрэ: Г. В. Дедюкова лаборатори соогоо.

А. ИВАНОВАГАЙ фото.

Эд бараанай выставкэ

Нарһатын раймагай (Яруунa) хүдэлмэрилэгшэд эд бараа арад зондо харуулан худалдаа хэхэ талаар тон һайн үүсхэл гаргаба. Ноябрь һарада тус магазин промышленна эд бараанай выставкэ хоёр удаа эмхидхэһэн байна.

Выставкын үедэ арад зон магазинда байһан эд бараа өөһэдөө орожо үзэхэ, шэлэхэ арга олгогдоһон байна. Раймаг дүрбэн үдэрэй туршада 8 мянга га ан түхэригэй бараа худалдаба.

В. Байбородин.

Хандагатайн леспромхоздо модо бэлэдхэлгын түрүү техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Тракторист Семен Давыдов (зүүн гарһаа) тэрэнэй туһалагша Яков Барсуков гэгшэд участогаа зурууд зурууда хубаарилан модо таллуулха онол аргые шадамараар хэрэглэнэ. Энэ онол арга предприятиин модо бэлэдхэлэй бүхы пунктнуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Хилын саанаһаа

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVIII сесси

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 4. (ТАСС). «Португалиин мэдэлдэ байдаг газарнууд» тухай асуудал дары зүбшэн хэлсээд, өөрынгөө абаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тулада бүхы хэмжээнүүдые абахыень Генеральна Ассамблей декабриин 3-най үдэрэй пленарна заседани дээрэ абаһан тогтоол соогоо Аюулгүйн Соведые түлөөлһэн байна. «Португалиин мэдэлдэ байдаг газарнууд» тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн XVIII сессиин үзэмжэдэ орхихо гэһэн тогтоол абтаа.

Генеральна Ассамблейн эдэ шиидхэбэринүүдэй түлөө 91 хүн дуугаа үгөө, Португали, Испани буруушаажа дуугаа үгөө. США, Англи, Франци түрүүтэй хэдэн баруун гүрэнүүд һаналаа бариһан байна.

Колониальна оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал үгэхэ тухай декларациие бэелүүлхэ тушаа тусхай комитедэй элидхэл һүүлээрнь Генеральна Ассамблей дээрэ дахин зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Аденэй арад зондо хуби заяагаа өөһэдынь шиидхэхэ, Англиин мэдэлдэ байдаг арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо арга боломжые һаяар хаража үзэхэ асуудалда ОАР-ай түлөөлэгшэ Махмуд Риад онсо анхарал хандуулаа.

1965 ондо тэмдэглэгдэхэ ООН-ой 20 жэлэй ойе манай юртэмсэ дээрэ колониализмые үндэһөөрнь үгы хэлгээр тэмдэглэгдэхэ байһанда Польшын түлөөлэгшэ Казимир найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Энэ зураг сентябриин эхеэр Плакминда (Луизиана штат) буулгагдаһан байгаа. Энэ хадаа Америкын Холбоото Штадуудта үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай хашалта хэһээлтээ үргэлжэлүүлжэл байһые гэршэлэн харуулна. Амгалан ёһоор демонстраци хэжэ ябаһан негрнүүдтэ ябган болон морин полициинхид добтолоод, хэдэн зуун демонстрантнуудые сүмэ соо хааһанайнгаа һүүлээр, нюдэнһөө нёлбоһо гоожуулдаг газтай бомбонуудые тэрээ руу хаяа. Зураг дээрэ сүмын сонхо руу нимэ гранадаар полициин хүтэлбэрилэгшэ буудажа байна.

ЮПИ-гэй — ТАСС-ай фото.

Аюулгүйн Советтэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 5. (ТАСС). ЮАР-ай правительствын ябуулдаг үндэһэ яһанай илгаа гаргаха, доромжолхо политика тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ дүүргээд, Аюулгүйн Совет Норвегиин делегациин оруулһан резолюциие нэгэн һаналаар баталан абаа.

Урда Африкын расистнуудай ябуулдаг энэ бузар муухай политикада эсэс табиха тухай энэ резолюци соо хэлэгдэнэ.

Аюулгүйн Совет баталан абаһан энэ резолюци соогоо иигэжэ тэмдэглэнэ. Урда Африкада үзэгдэжэ байгаа ушар хэрэгүүд уласхоорондын эб найрамдал аршалан хамгаалха хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулна, ООН-ой гэшүүн байһан ЮАР-ай абаһан уялгануудтай тэрэнэй бэелүүлдэг үндэһэ яһанай, доромжолгын политика яашье таарaлданагүй гэжэ Аюулгүйн Совет тэмдэглэнэ.

Урда Африкада буу зэбсэг бүтээхэ түхеэрэлгэ болон материалнуудые худалдаха, эльгээхэгүйень Аюулгүйн Совет бүхы гүрэнүүдые уряална.

Колонизаторнуудай ааша

ЛОНДОН, декабриин 4. (ТАСС). Англи Алас Дурна зүгтэ өөрынгөө сэрэгэй хүсэ улам ехэ болгожо байнхай. Тусхайлан хэлэбэл, Индонезиин хилэ шадар оршодог Хойто Борнеодо (Малайзиин федераци) Англиин нилээд ехэ зэбсэгтэ хүсэнүүд бии.

Өөһэдынгөө хүсэл оролдолгоор Малайзиин федераци байгуулһан Англиин колонизаторнууд мүнөө үедэ тэрэнэй газар дээрэ сэрэгэй ехэ һургуули хэжэ байнхай. Энэ һургуулида газарай, агаарай сэрэгэй хүсэнүүд, тэрэ тоодо атомна бомбо абаад ниидэжэ шадаха бомбардировщигууд хабаадалсана.

Англиин газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ һургуулиин зорилгонь юуб гэхэдэ, тэдэнэр Индонезиие айлгаха һэдэлгэтэй. Ушарынь гэбэл, Индонези хадаа бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондо колонизаторнуудай эзэрхэдэг байдалдань анханһаа хойшо эсэргүүгээр тэмсэдэг байгаа бшуу.

Кеннедиие алаһан ушарые хайшан гээд мүрдэжэ байһан тухай Америкын хэблэл иигэжэ бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 4. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Стерлин Грин Вашингтонһоо иигэжэ дамжуулна:

Правительствын албанай газарнуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Ли Харви Освальд президент Кеннедиие гансаарханаа, хэнэйшье туһаламжагүйгөөр алаа гэжэ ФБР-эй элидхэл соо хэлэгдэхэ байха. Энэ элидхэлынь Сагаан гэртэ эльгээгдэхээр мүнөө бэлэн шахуу болонхой.

Тус элидхэл президент Джонсондо энэ долоон хоногой турша соо барюулагдаха гэжэ эндэ хэлсэнэ. Тиигээд Джонсон хадаа Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ Эрл Уоррен түрүүтэй мүрдэлгын комиссида тэрэ дары дамжуулан үгэхэ юм.

ФБР-эй бэлэдхэһэн элидхэл Уорренэй комиссида гол материалынь боложо үгэхэ байна. Гэбэшье «бии байгаа бүхы мэдээсэлнүүдые» һайнаар сэгнэжэ үзөөд, «хэрэгтэй болоо һаань, саашанхи ямаршье мүрдэлгэ хэхыень» президент Джонсон энэ комиссиие түлөөлһэн байна.

Сүүд хойшолуулагдаа

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 4. (ТАСС). ЮПИ агентствын корреспондентын Далласһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Джэк Рубиие сүүдлэхэ сүүд, президент Кеннедиие алаһан баримтануудые балартуулха һанаатай байһан бузар муухай энэ алууршаниие сүүдлэхэ сүүд хойшолуулагдаа. Энэ сүүд декабриин 9-дэ болохо байгаа. Зүгөөр сүүдынь ерэхэ жэлэй февральһаа урда тээ болохогүй гэжэ эндэ хэлсэдэг болонхой. «Освальдые алахадаа Рубиин ухаан гэмгүй байгаа гү» гэжэ тодорхойлхын тулада энэ сүүдые хойшолуулха хэрэгтэй гэжэ гуйһан Рубиин хамгаалагшадай зууршалгые нютагай судья Браун, районой прокурор Уэйд ехэ дуратайгаар дэмжэһэн байна.

Президентын алуулхада Руби ехээр шаналжа байгаа, тиигээд Освальдые алахадаа «саг зуура ухаагаа муудаһан байгаа» гэжэ баталхые юристнүүд һэдэһэн байна. Хэрбээ худал хуурмаг энэ баримтын абтаад байбалынь, Руби толгойгоо саазалуулхаһаа байтагай эгээл багахан зэмэ абаха бшуу.

Түрмэ соо Руби ехэ һайн байдалда байна. Түрмын ноёд мэдээжэ энэ алууршанда эрхим һайн эрхэ байдал байгуулаа. Тэрэ хадаа түрмэ сооһоо телефоноор хөөрэлдэхэ аргатай. Тиимэһээ Рубиин һанаа сэдьхэл ехэ һайн. Энэншье дэмы бэшэ ха. Юристнүүдэй болон бусад хүнүүдэй туһаламжаар толгойн саазаһаа тэрэ абарагдаха янзатай.

США-гай болон ФРГ-гэй оборонын министрнүүдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөн

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 4. (ТАСС). США-гай оборонын министр Макнамара ФРГ-гэй оборонын министр фон Хассель хоёрой хоорондо Вашингтондо хөөрэлдөөн эхилээ. Америкын зүгһөө энэ хөөрэлдөөндэ штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшэ Тэйлор, уһан сэрэгэй министр Нитцэ гэгшэд хабаадалсана.

Холбоото Штадууд болон Баруун Германиин хоорондо байгуулагдаһан сэрэгэй талаар харилсан ажаллалгые саашадань үргэдхэхэ асуудал хэлсээндэ хабаадагшад хаража үзэхэ юм гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Тусхайлан хэлэхэдэ, шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдэй болон зэбсэгжэлгын хамтын түсэбүүдые бэелүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Декабрь соо Парижда нээгдэхэ НАТО-гой сесси дээрэ ямар хараа бодол баримталха байһан тухай асуудал эдэ хэлсээнүүдэй гол шухала зүйлынь болоно. НАТО-гой олон талын ядерна хүсэнүүдые байгуулха тухай асуудалай сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байһантай дашарамдуулагдан энэ асуудалда онсо удха шанар олгогдоно. США болон ФРГ хадаа энэ түсэбые НАТО-гой бусад гэшүүдэй дары һайшаахын түлөө нэгэн һаналтай байха гэжэ хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ эли болонхой.

Гаргашанууд тухай асуудал хэлсээнүүдэй үедэ эгээл бэрхэшээлтэй асуудалнуудай нэгэн болохо гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ. Баруун Германиин сэрэгэй захилнуудые нилээд ехэ болгохо, сэрэгүүдые тэдхэлгэдэ ФРГ-гэй оруулха гаргашануудые бүри ехэ болгохо гэжэ Макнамара оролдохо байха гээд хэблэлэй шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

ФРГ-гэй оборонын министр США-гаар аяншалһанай һүүлээр Вашингтон ерэһэн байгаа. Тэрэ хадаа Америкын сэрэгэй газарнуудтай танилсаһан байха юм.

Италиин хүдэлмэришэд нүхэдөө дэмжэнэ

Римэй сүүдээр сүүдлүүлжэ түрмэдэ хаагдаһан барилгашадай бүлэнэртэ туһалха гэһэн жасада эд зөөри суглуулха хүдэлмэри Италида ябуулагдана. Ажалтай болохын түлөө демонстрацида хабаадалсажа «гэм» хээ гээд, сүүд тэдэниие гэмнэһэн байгаа. Энэ жасада ороһон мүнгэ зөөринь мүнөө 19 миллион лир болонхой.

Капиталай орон-тамын зоболон

ЭХЭ НЮТАГАА „БУСАЛГА“

Энэ ушар хэдэн жэлэй саада тээ болоо һэн. Италиин хүдэлмэришэн Бруно Франциони гасалан зоболондо дайрагдаад, ажал хүдэлмэри бэдэрхэеэ түрэл нютагһаа гараа гэхэ. Европын оронуудаар олон жэлдэ тэнэжэ, хюсуур хилээмэ бэдэр бэдэрһээр Англи хүрэжэ ерэбэ. Эндэ ерэжэ гэрлээд, басагатай болоо һэн. Уданшьегүй һамганиинь хоердохи үхибүү хүлеэжэ байба.

Ондоо тээһээ нүүжэ ерэһэн хүндэ, тэрэнэй бүлэдэ Англидашье хэсүүхэн, «гашуухан» байба. Улаан хоолойгоо хааха мүнгэ зөөришье байхагүй, хүйтэ нойтоор ябаха үйлэдөө хүрөө бэлэй. Мүнгэ зөөриин дуталдахын хажуугаар Бруно Франциони үшөө ехэ, һалаха һандашагүй гуниг уйдхарта абтаһан һэн. Теэдшье эхэ нютагаа, нүхэд, ханинараа һанаад, эльгэ зүрхэеэ хүдэлгэнгүй байлтай бэшэ байба. Тиигэжэ үбшэ-хабшан болотороо үдэр бүри уйдаа, гуниглаа һэн.

Итали үйлэдбэреэ эрид дэбжээжэ эхилээ гэһэншүү шаг шууяа хари гүрэндэ ошоод байхадаа энэ хүдэлмэришэн һайса дуулаһан байха. «Ажахын талаар үзэгдөөгүй ехэ хүгжэлтэтэй» орон, тэндэ «баяншуулшье, үгытэйшүүлшье хэн гэшэгүй һайнаар ажаһуудаг» гэжэ байгаад, баруун гүрэнүүдэй газетэнүүд энэ хүдэлмэришэнэй түрэл орон тухай бэшэдэг һэн. Эдэ бүгэдые уншаха, дуулахадаа Бруно эхэ нютагаа яажашье һаань бусаха гэжэ шиидэбэ. Жаажоо эд хогшолоо худалдахын, түбхинөө болоһон нэрэтэй газарһаа гаража, холын аян замда мордохын тулада һамгаяа нилээхэн саг соо аргадаха, гуйха баатай болоо һэн гэхэ.

Һүүлэй һүүлдэ залуу айлайхи Итали хүрэжэ ерэбэ. Эхэ нютагаа харахадаа Бруно мүр дээрэһээ хэмгүй ехэ дарамта аһаа абажа хаяһандли болобо. Һүүлэй үедэ зоболон гашуудал үзэхысэ үзэһэн, һөөниишэһэн нюдэдынь дахин согтой баяраар ялалзажа, зүрхэ сэдьхэлдэнь этигэл найдабари түрүүлээ. Үхибүүн ябахадаа наададаг байһан аятай зохид газарнуудаараа Бруно түрүүшээр хэдэн час соо зайдаг, Италиин халуун наранда сээжэ үбсүүгээ, нюур шарайгаа шарадаг, урин дулаан һалхинда үлеэлгэдэг һэн. Юу хэлэлтэйб, түрэл дайда ха юм даа!

Түрүүшээр Бруногой һанаһан хэрэг бүтэмжэтэй шэнги байба. Юуб гэхэдэ, энэ хүмнай эндэхи нэгэ ресторанда официантаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Харин улам саашаа болоходоо ороңдоглон шарбаһан мэтэ бүхы юумэнь буруу һүрөө. Үнишье болонгүйгөөр ажалгүй болоод, улаан хоолойдоо эдихэ зөөри зөөшэгүй болоһон байха. Аргынгаа һалахада, таарамжатай ажал, бэдэрээдшье ядаа, шортоо олдоогүй. Энээндэ юун гайхал байхаб. Тэрээнтэй хамта үшөө миллион үлүүтэй Италиин үгытэйшүүл баһал ажал бэдэржэ ябаа бшуу. Зүгөөр эдэнэй тоо бүришье олон байха байгаа. Ушарынь гэбэл, жэл бүри үшөө хоер зуу мянган хүнүүд дэмы хооһон зол жаргал бэдэрхэеэ Италиһаа хари гүрэнүүдтэ нүүжэ ошодог лэ.

Город соогуур үдэр бүри хэдэн час соо ямаршье үрэгүйгөөр ажал бэдэрээд, Бруно зобожо, эсэшэнхэй гэртээ бусадаг байба. Үглөөдэрэйнгөө хюсуур хилээмэн тухай, хоолойень тэжээжэ шадахагүй байһан гэр бүлынхид тухайгаа бодоходоо, Бруно һууха байха газараа оложо ядадаг, һанаан үнөөн болодог һэн.

Иимэ зоболонто байдалдань эсэс табигдаба. Нэгэтэ Бруно гэртээ ерээгүй гэхэ. Юун болоо хаб? Нэгэ бага хүлеэн татаад, үбгэжөөл болоһон эсэгынь байдаг гудамжада Бруногой һамган ошоод ерэхэ гэжэ шиидээ һэн ха. Гэрэйнь хажууда сугларһан үй түмэн хүнүүдые тэрэ үшөө холоһоо обеоржо хараа һэн. Муу юумэ болоо ха гэжэ тухайлаад, обооржо байһан зон тээшэ бүри түргөөр алхалба.

— Ээ,даа, баарһан, үшөөл залуу ха юм,—гээд, нэгэ хүгшэн ехээр һанаагаа алдан хажуу тээшээ болоно.

— Амиды гү?—гэһэн асуудал зүүдэн соогоо хараһан шэнгеэр үшөө нэгэ ондоо хүнэй дуугархые дуулаад, Бруногой һамган сугларагшадай дундуур һалганан жүдхэбэ.

— Юу хэлэнэш, үни һалаал,—гээд, түрүүшын зэргэдэ байһан нэгэ хүн шанха өөдөө хараад абана.—Юһэдэхи дабхарһаа дэбхэрээ гэлсэнэл.

Юушье хэжэ байһанаа ойлгонгүй, Бруногой һамган хүнүүдые иишэ тиишэнь түлхисэгөөн урагшаа һуха жүдхөөд абана. Тэндэ хэбтэһэн хүнэй шуһа уһан болошоһон нюур, хубсаһа, гуталынь харан сасуугаа энэ эхэнэр гараа урагшань һарбайлгаад, мэдээгээ алдажа унаа һэн.

М. ШАРОНОВ.
(АПН).

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1963 оной декабриин 7.

ХОРИИН АЙМАГТА

ЮМЖИТ ДАМБАЕВА ТҮРҮҮЛНЭ

Хориин үйлэдбэриин управлениин түрүү һаалишан, КПСС-эй гэшүүн Юмжит Намжиловна Дамбаевагай ажалладаг һаалиин гүүртынхид коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Эндэхи гүүртын һаалишад Хэжэнгынгээ совхозой хоёрдохи отделенидэшье ганса магтаалтай бэшэ, харин бүхы управлени соогоо түрүү зэргэдэ ябалсадаг. Тэдэнэр эбтэй сэтэйгээр ажаллаһанайнгаа ашаар гүрэндэ һү тушааха 10 һарын түсэб 104 процентээр дүүргээ гэхэ гү, али 1090 центнер һү тушааһан байна. Тиихэдэ тус гүүртын һаалишан Юмжит Дамбаева 10 һарада нэгэ үнеэнһээ 2.353 литр һү һаажа, управлениин һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлбэ. Нүхэр Дамбаева жэл соо 2.000 литр һү һааха гэһэн уялгаа дүүргэбэ.

НИКОЛАЙ ГАЛДАНОВ—ЧЕМПИОН

Хори тосхондо ноябриин 24-һөө 27 болотор шатарай мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эндэ колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай 19 түлөөлэгшэд мүрысөөндэ хабаадаа. Тэдэнэрэй дунда нэгэдэхи разрядай 3, хоёрдохи разрядай 5, бэшэниинь 3-дахи разрядай шатаршад байгаа. Хэдэн үдэр болоһон шанга наадaнай һүүлдэ «Шэнэ үдэ» газетын бэшэгэй таһагые даагша Николай Галданов аймагай чемпион гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ долоодохи удаагаа хүртэбэ. Хоёрдохи һууриие Можайка тосхоной һургуулиин багша Нурбо Гармаев, гурбадахи—Анаагай совхозой главна ветеринарна врач Никандр Михай... гэгшэд эзэлбэ.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Клубые даагшанарай Культурын байшангай директ... нууд болон уран һайханай бүл... мые хүтэлбэрилэгшэдэй семин... һаяхан аймагай түбтэ үнгэргэг... бэ. Семинар үнгэргэхыень респ... ликын искусствын хүтэлбэрил... шэд уригдаһан байна. Аймаг... культурын хүдэлмэрилэгш... өөһэдтөө аша туһатай зааба... нуудые абаһан байха юм.

ҮДЭШЭЛГЫН НАЙР ЗУГАА

Ноябриин 26-най үдэшэ а... магай Культурын байш... соо армида ошохо хүбүүдые үд... шэлгэн болобо. Хамта дээрэ 1... хүн сугларaа. Аймагай военком... дай түлөөлэгшэ Б. Н. Дугар... һонирхолтой элидхэл хээ. Урда... офицер ябаһан аймагай гэга... рэлэй таһагые даагша Григор... Иванович Бадашкеев, «Шэ... үдэ» газетын редактор Васи... Гумпылович Гумпылов, баг... Семен Архипович Беликов гэгш... Эсэгэ ороноо хамгаалгын дай... сибирэй хүбүүдэй баатаршал... гаргаһан тухай һонирхолтой... хөөрэжэ үгөө. Тиихэдэ комсо... лой комитедэй инструктор Ва... лентина Романова, аймагай биб... лиотекые даагша Римма Лисо... гэгшэд үдэшэлгын халуун үг... нүүдые хэлээ. Армида ошохо х... бүүдэй зүгһөө Анатолий Пупче... ко харюугай үгэ хэлэбэ.

К. Жалсараев.

Олимпиин наадaнай урда тэ...

ТОКИОГОЙ МЕДАЛЬНУУД

XVIII олимпиин наада үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитет мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ барюулагдаха 366 алтан, 366 мүнгэн, 373 гуулин медальнуудта захил хэбэ. Эдэ медальнуудынь Японой бүтээһэн ялагар һайхан хорообхо соо хэгдэхэ юм.

Мүн тус комитет наадaнда хабаадагшадта бэлэглэгдэхэ дурасхаалта 20 мянган значогуудые бэлдэхэ захил хэнхэй.

ХЭЛЭНЭЙ ТАЛААР ТУЛАГАРДАХАГҮЙТ

Токиодо үнгэргэгдэхэ олимпиин наада эмхидхэгшэд «хэлэнэй талаар тулгардахагүйт» гэжэ харюусана. Юуб гэхэдэ, олимпиин наадaнда хабаадагшадай мэдэлдэ 400 оршуулагшад үгтэхэ байна. Тэдэнэй дунда ород, англи, француз, немец, испан, италиин, мүн афро-азиат оронуудай арадуудай хэлэ мэдэгшэд бии.

БИЛЕДҮҮД, БИЛЕДҮҮД...

Бүхы дэлхэйн арадууд олимпиин наада харахые эрмэлзэдэг. Теэд аяар холын Токио ошохо гээшэ бэрхэтэйхэн ааб даа. Токиогой ажалшад олимпиин наадaнай нээгдэхэ һайндэрые ехээр хүлеэжэ ядашонхой. Наадaнай үнгэргэгдэхэ стадиондо орохо дуратайшуулай тоо мүнөө аяар 25 дахин олон болоһон. Эдэ үдэрнүүдтэ эмхидхэлэй комитедэй нэрэ дээрэ наадaнай нээгдэхэ үдэр стадиондо орохо дуратай 736 мянган хүнһөө захил абтаад байна. Энээнэй хажуугаар 240 мянган ажалшад түгэсхэлэй наада хараха дуратай байһанаа мэдүүлээ.

1400 ЖЭЛЭЙ СААДА ТЭ...

Олимпиин наадaнда сугларагшад «Кемари» гэжэ һонирхолтой мүрысөө хараха байна. Энэ... наадан футболой наадaнда түхэ... тэй. Нютагай япон арад энэ наадаар 1400 жэлэй саада т... һонирходог байһан. «Кемари» наадагшадай бүмбэгэнь хони... мориной арһаар хэгдэнхэй.

Японой зарим городууд... «Кемари» наадaнда мүнөөшье хүрэтэр анхаралаа хандуулна. Мүнөө эндэ «Кемари» наадагшадай тусхай клуб эмхидхэгдэнхэй.

(ТАСС).

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, ... нөөдэр республика доторнай ... га зэргэ үүлэтэй, хойто ай... гуудай зарим нютагуудаар б... зэргэ саһан орохо. Улаан-Үд... үглөөгүүр 20—22, үдэртөө 9-... градус хүйтэн байха.

Декабриин 8—9-нэй үдэр... тэ республика доторнай үүлэ... шэг, зарим нютагуудта бага ... гэ саһан орохо. Хойто ай... гуудта һүниндөө 29—34, бу... аймагуудта 19—24, үдэртөө х... то аймагуудта 14—19, бусад ... тагуудаар 9—14 градус хүй... байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

00594. Зак. № 7106.